

Integraal Huisvestingsplan 2024 - 2043 (Definitief)

Gemeente Houten

Opdrachtgever
Gemeente Houten

Datum
3 mei 2024

Referentie
1727401-0060.1.0

Auteur(s)
Luuk Binder - HEVO B.V.
Michel Drenth - HEVO B.V.

gemeente Houten

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	3			
1.1.	Landelijke Context	3			
1.2.	Uitdagingen voor Houten	4			
1.3.	Doelstelling	4			
1.4.	Aanpak	5			
1.5.	Leeswijzer	5			
2.	Onderwijslandschap gemeente Houten	6			
2.1.	Primair onderwijs	6			
2.2.	Voortgezet onderwijs	6			
2.3.	(Voortgezet) speciaal onderwijs/speciaal basisonderwijs	6			
3.	Visie en beleidsambities	7			
3.1.	Visie op onderwijs in 2043	7			
3.2.	Bouwsteen 1: Beleid & Regie	8			
3.3.	Bouwsteen 2: Vraag & Aanbod	9			
3.4.	Bouwsteen 3: Kwaliteit & Duurzaamheid	10			
3.5.	Bouwsteen 4: Samenwerking	12			
3.6.	Bouwsteen 5: Medegebruik / Verhuurbeleid bij IKC's	13			
4.	Methodiek	16			
4.1.	Capaciteitsanalyse	16			
4.2.	Quickscans	16			
4.3.	CO ₂ -analyse	17			
5.	Analyse en opgaven	18			
5.1.	Leerlingenprognose	18			
5.2.	Quickscanscores	18			
5.3.	Bewegingsonderwijs	20			
5.3.1	Bewegingsonderwijs in het primair onderwijs (PO)	20	5.3.5	Beschikbare capaciteit bewegingsonderwijs Houten	21
5.3.2	Bewegingsonderwijs in het voortgezet onderwijs (VO)	20	5.4.	Scholenlandschap	23
5.3.3	Bewegingsonderwijs in het (V)SO en SBO	20	5.4.1	Noordoost	24
5.3.4	Totale behoefte voorzieningen voor bewegingsonderwijs	21	5.4.2	Zuidoost	26
			5.4.3	Zuidwest	28
			5.4.4	Noordwest	30
			5.4.5	Kernen	32
			6.	Financiële vertaling en CO₂-reductie	34
			6.1.	Gewenste kwaliteit	34
			6.2.	Total Cost of Ownership	35
			6.3.	Uitgangspunten financiële vertaling onderwijs	38
			6.4.	Overzicht investeringskosten schoolgebouwen	38
			6.5.	De interpretatie van investeringskosten uit dit IHP	40
			6.6.	CO ₂ -reductie	40
			7.	Vervolg IHP	41
			7.1.	Opstellen uitvoeringsprogramma en businesscases	41
			7.2.	Actielijst vervolg IHP	41
			7.3.	Risicoparagraaf	41
			7.4.	Richting geven aan duurzaamheid en binnenklimaat	42
			Bijlage I: Wettelijke en beleidskaders	43	
			Bijlage II: Energieprestaties	45	
			Bijlage III: Kwaliteitsadvies Frisse Scholen	45	

1. Inleiding

De gemeente Houten heeft samen met de schoolbesturen voorliggend Integraal Huisvestingsplan (IHP) opgesteld voor de onderwijshuisvesting van het primair onderwijs (PO), Voorgezet Onderwijs (VO) en Voortgezet Speciaal Onderwijs (VSO) en het Speciaal Basis Onderwijs (SBO). In dit plan worden de kaders bepaald waarbinnen de gemeente Houten de schoolbesturen samenwerken aan goede, toekomstbestendige onderwijshuisvesting. Goede onderwijshuisvesting is immers een randvoorwaarde voor goed onderwijs.

De noodzaak tot samenwerking komt primair voort uit de gedeelde verantwoordelijkheid voor onderwijshuisvesting: de gemeente heeft een zorgplicht voor onderwijshuisvesting voor onder andere nieuwbouw en uitbreiding en schoolbesturen zijn verantwoordelijk voor onderhoud en exploitatie. In dit IHP worden beide verantwoordelijkheden op elkaar afgestemd.

1.1. Landelijke Context

Op landelijk niveau krijgt onderwijshuisvesting meer en meer aandacht. In het rapport van de Rijksbouwmeester uit 2009¹ werd reeds geconstateerd dat de gebouwenvoorraad in het funderend onderwijs sterk verouderd is, vaak een slecht binnenklimaat heeft en niet duurzaam is. In 2011 concludeerde ook het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) dat het binnenmilieu in de scholen vaak onder de maat is: uit verschillende onderzoeken kwam naar voren dat de CO₂-concentraties in Nederlandse scholen vaak te hoog zijn. In 2016 concludeerde de Algemene Rekenkamer² daarnaast dat het tempo waarin schoolgebouwen worden vervangen te laag is: schoolgebouwen staan gemiddeld 69 jaar voordat ze vervangen worden. In het onderzoek van de Algemene Rekenkamer is ook de tevredenheid van leraren over hun schoolgebouwen onderzocht. Leraren bleken ontevreden te zijn over een aantal aspecten van de huisvesting: zij vonden vooral de temperatuur en de luchtkwaliteit onvoldoende. Ook gaf een meerderheid van de ondervraagde leraren aan dat het schoolgebouw geverfd, opgeknapt of gerepareerd moet worden.

Ook in het onderzoek uit 2020 door McKinsey³ naar de algemene staat van het onderwijs in Nederland wordt nadrukkelijk aandacht besteed aan de onderwijshuisvesting; gemeenten geven ondanks hogere eisen en gestegen bouwkosten nog een vergelijkbaar bedrag uit aan onderwijshuisvesting als in 2009.

Tegelijkertijd stellen de sectorale routekaarten voor het klimaatakkoord hoge eisen aan de duurzaamheid en het tempo van de uitvoering van de vervangingsopgave⁴: de uitgaven moeten verdubbelen van circa € 21 miljard bij ongewijzigd beleid naar circa € 42 miljard.

Daarnaast heeft binnenklimaat de laatste jaren ook veel aandacht gegenereerd. De coronapandemie heeft duidelijk gemaakt dat luchtkwaliteit en een goed binnenmilieu belangrijke onderdelen zijn van goede huisvesting. De noodzaak tot 'Frisse Scholen' en voldoende ventileren heeft dan ook topprioriteit binnen de schoolgebouwen.

Mede door de coronapandemie is ook het onderwerp van gezonde gebouwen in een stroomversnelling terechtgekomen. Zo is de realisatie van gezonde scholen met een groen plein eromheen van steeds groter belang om bewegend leren te stimuleren.

Recentelijk heeft er op landelijk niveau ook nog een Interdepartementaal Beleidsonderzoek⁵ plaatsgevonden waarin, los van de opgave, er ook forse kritiek is geuit op het functioneren van het stelsel. Die kritiek bestond uit de volgende punten: er zijn geen eenduidige eisen voor onderwijshuisvesting, er is een gebrek aan koppeling tussen bouwkosten en budgetten, er is onvoldoende expertise bij schoolbesturen en gemeenten en het ontbreekt aan een gesloten beleidscyclus door met name een gebrek aan toezicht, monitoring en evaluatie.

³ Een verstevigd fundament voor iedereen, McKinsey (2020)

⁴ Sectorale routekaart voor verduurzaming van schoolgebouwen in het primair en voortgezet onderwijs, PO-raad, VO-raad en VN

⁵ IBO Onderwijshuisvesting funderend onderwijs, Een vak apart - Een toekomstbestendig onderwijshuisvestingsstelsel (2021)

¹ Rapport 'Gezond en goed. Scholenbouw in topconditie', Rijksbouwmeester, Den Haag, 2009

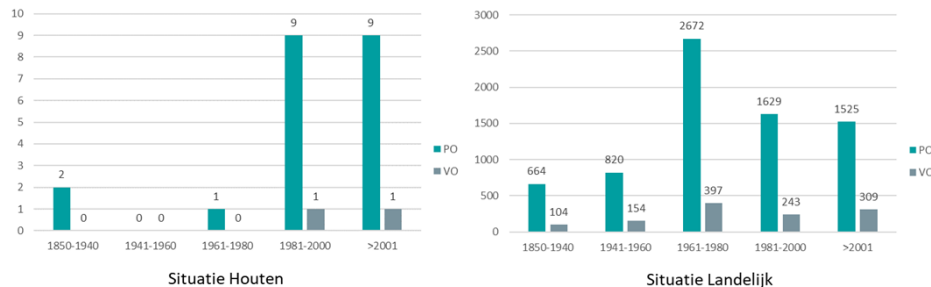
² Schoolgebouwen primair en voortgezet onderwijs: de praktijk gecheckt, Algemene Rekenkamer (2016)

1.2. Uitdagingen voor Houten

Deze uitdagingen op het gebied van onderwijshuisvesting gelden deels ook voor Houten. Alhoewel uit de bouwjaren is af te lezen dat Houten ten opzichte van het landelijke beeld een relatief jong gebouwenbestand heeft, zijn er een aantal locaties die ouder zijn dan 40 jaar, of de komende 10 jaar die leeftijd bereiken. Daarnaast is een deel van de bestaande schoolgebouwen nog niet volledig duurzaam (bijna energieneutraal of energieneutraal) of nog niet 'fris' (optimaal binnenklimaat).

Verder wensen de gemeente, schoolbesturen en kinderopvangorganisaties nog verder invulling te geven aan de samenwerking tussen kinderopvang en basisscholen in hetzelfde gebouw.

Alleen met door samenwerking tussen gemeente en schoolbesturen kunnen deze uitdagingen in de komende jaren worden aangepakt en kunnen met de beschikbare middelen de beste keuzes worden gemaakt. Daarbij staan bij het opstellen van dit IHP steeds de Houtense kinderen centraal; zij hebben recht op goed onderwijs in goede schoolgebouwen!

Figuur 1: Vernieuwingsopgave onderwijshuisvesting landelijk versus Houten.

1.3. Doelstelling

Het IHP bepaalt op basis van visie, gerichte analyse, opgave-ontwikkeling en financiële vertaling de kaders waarbinnen de gemeente Houten, samen met de schoolbesturen, investeert in de onderwijshuisvesting.

Een strategisch IHP stelt gemeente en schoolbesturen in staat om op korte en lange termijn toekomstbestendige keuzes te maken en een proactief (investerings)beleid te voeren. Het IHP geeft voor de eerste vijf jaar (2024-2028) concreet aan wat de opgave is en geeft een doorkijk voor de langere termijn van 20 jaar (2024-2043).

In aanvulling op de werkwijze (uitsluitend) op basis van de verordening, voegt het IHP een proactief onderwijshuisvestingsbeleid toe. In formele zin laat de gemeente hiermee zien op welke wijze zij haar zorgplicht, op grond van de taak die zij heeft in het voorzien van huisvesting voor het funderend onderwijs, wenst in te vullen (zie bijlage I voor extra informatie over de beleidskaders op het gebied van onderwijshuisvesting).

Het IHP:

- Stelt de gemeente en schoolbesturen in staat om op korte en lange termijn strategische keuzes te maken en proactief beleid te voeren.
- Biedt een meerjarenperspectief waarop het eigen (investerings)beleid van de schoolbesturen kan worden afgestemd.
- Vormt het beleidskader voor het onderwijshuisvestingsbeleid voor de periode 2024-2043. Het IHP wordt elke 5 jaar herijkt, zodat het beleidskader blijft aansluiten bij de vragen en behoeften van dat moment. De eerste termijn van het IHP omvat een periode van 5 jaar.

Dit IHP is opgesteld onder de wet- en regelgeving zoals deze geldt op het moment van het opstellen daarvan. Echter, wet- en regelgeving is onderhevig aan voortschrijdend inzicht; zo ook de wetgeving met betrekking tot het huisvestingsstelsel voor het funderend onderwijs in Nederland. Bij (substantiële) wijzigingen van bijvoorbeeld het genoemde stelsel, de Algemene Uitkeringen van het gemeentefonds, de wijze van bepalen van normbedragen, wijzigingen ten aanzien van Bouwbesluit, energie-akkoorden of enig andere substantiële ontwikkeling, kan het nodig zijn om dit IHP (op onderdelen) aan te passen aan de dan geldende realiteit en mogelijkheden.

1.4. Aanpak

Het IHP is samen met gemeente en schoolbesturen ontwikkeld. Daarbij zijn gezamenlijk de volgende stappen doorlopen:

- Stap 1: om te komen tot een gezamenlijke visie zijn in diverse bijeenkomsten met de schoolbesturen en gemeente ambities gedefinieerd en wensen geïnventariseerd.
- Stap 2: het gebouwenbestand van de onderwijshuisvesting in de gemeente Houten is door middel van quickscans in beeld gebracht. Er zijn een capaciteitsanalyse en een kwaliteitsanalyse uitgevoerd. Deze zijn met de partijen gedeeld en vastgesteld.
- Stap 3: op basis van de quickscans en aanvullende afwegingscriteria gebaseerd op de visie zijn opgaven geformuleerd.
- Stap 4: op basis van de opgaven is een financiële vertaling gemaakt. Vervolgens zijn de fasering én de financiering van de realisatie van de visie en de opgave bepaald.
- Stap 5: de vier deelproducten zijn samengebracht tot een Integraal Huisvestingsplan 2024-2043.

1.5. Leeswijzer

Na dit eerste inleidende hoofdstuk beschrijft hoofdstuk 2 het onderwijslandschap van de gemeente Houten. Hoofdstuk 3 gaat in op de visie en beleidsambities. Hoofdstuk 4 introduceert de gehanteerde methoden voor de analyse en opgave-ontwikkeling die in hoofdstuk 5 worden gepresenteerd. Hoofdstuk 6 voorziet de opgaven uit hoofdstuk 5 van financiële uitgangspunten en een financiële vertaling. In hoofdstuk 7 zijn een aantal processtappen en uitgangspunten vermeld waar rekening mee dient te worden gehouden bij de uitvoering van het IHP.

2. Onderwijslandschap gemeente Houten

Dit hoofdstuk biedt inzicht in het onderwijsaanbod in de gemeente Houten. Het gaat hier om het PO, VO, (V)SO en SBO. Het aanbod van de verschillende soorten onderwijs wordt in dit hoofdstuk ingedeeld als volgt:

- Primair onderwijs.
- Voortgezet onderwijs.
- Speciaal onderwijs.

2.1. Primair onderwijs

De scholen in de gemeente Houten in het primair onderwijs verschillen onderling van denominatie, omvang en onderwijsconcept. Het PO in de gemeente wordt verzorgd door een zestal schoolbesturen. Deze bieden basisonderwijs volgens bijvoorbeeld het leerstofjaarklassensysteem, daltononderwijs, unit-onderwijs of montessorionderwijs. De schoolbesturen bieden onderwijs aan 4.964 leerlingen (Pronexus 2022), verdeeld over 21* schoollocaties.

Naast Houten biedt het PO ook onderwijs aan in de kernen 't Goy, Tull en 't Waal en Schalkwijk.

Schoolbestuur	Sector	Denominatie	Aantal scholen	Aantal leerlingen	%
Fectio	PO	Rooms Kath.	8	1730	35%
Educatis	PO	Ref.	1	230	5%
Stichting Openbaar Onderwijs Houten	PO	Openbaar	5	1580	32%
Fluenta	PO	Prot. Chr.	5	1057	21%
LEV-WN	PO	Geref.	1	92	2%
Stichting Montessori Onderwijs Houten	PO	Montessori	1	275	6%
			21*	4964	100%

Tabel 1: Overzicht onderwijslandschap Houten PO. Het aantal scholen is incl. dislocaties.

*De Velduil (Stichting Openbaar Onderwijs Houten) wordt na oplevering van de nieuwe locatie afgestoten. Het totaal aantal scholen voor dit schoolbestuur komt daarmee op 4.

2.2. Voortgezet onderwijs

Het VO in de gemeente Houten wordt aangeboden door één schoolbestuur: De HIJN Scholengroep. De HIJN Scholengroep biedt onderwijs aan 2.036 leerlingen (Pronexus 2022), verdeeld over 2 schoollocaties.

Schoolbestuur	Sector	Denominatie	Aantal scholen	Aantal leerlingen	%
HIJN Scholengroep	VO	-	2	2036	100%
				2036	100%

Tabel 2: Overzicht onderwijslandschap Houten VO.

2.3. (Voortgezet) speciaal onderwijs/speciaal basisonderwijs

Het (V)SO en SBO in de gemeente Houten wordt aangeboden door schoolbestuur: Stichting Gewoon Speciaal Onderwijs. Dit schoolbestuur biedt onderwijs aan 375 leerlingen van binnen en buiten de gemeente (Pronexus 2022). Het gaat om zowel basisschoolleerlingen (4-12 jaar) als om leerlingen met een leeftijd voor het voortgezet onderwijs (12-20 jaar).

Schoolbestuur	Sector	Denominatie	Aantal scholen	Aantal leerlingen	%
Stichting Gewoon Speciaal Onderwijs	SBO/VSO	Speciaal	2	375	100%
				375	100%

Tabel 3: Overzicht onderwijslandschap Houten (V)SO, SBO.

3. Visie en beleidsambities

De gemeente, de schoolbesturen en kinderopvangorganisaties streven gezamenlijk naar toekomstbestendig onderwijs. Het doel is om kinderen in de gemeente de best mogelijke kansen te bieden in hun ontwikkeling en voor te bereiden op hun toekomst. Daarbij is het van belang dat het onderwijsaanbod toegankelijk, divers en goed gespreid is en aansluit op de vraag van de maatschappij. Dit hoofdstuk behandelt de visie op onderwijs en onderwijshuisvesting en de beleidsambities van dit IHP. Na de visie worden de beleidsambities van de gemeente en de schoolbesturen benoemd.

3.1. Visie op onderwijs in 2043

Met de gemeente en de schoolbesturen is een visie op het onderwijs in 2043 geformuleerd. Dit is de einddatum van dit IHP en biedt een stip op de horizon waar naar toe wordt gewerkt.

“Samen Bouwen aan een Toekomst vol Kansen”

In de gemeente Houten, streven we naar een onderwijssysteem dat in 2043 niet alleen de cognitieve ontwikkeling van kinderen bevordert, maar ook volop aandacht schenkt aan hun motorische, sociaal-emotionele, en creatieve ontwikkeling. Wij geloven dat dit cruciaal is om onze jeugd voor te bereiden op een complexe en steeds veranderende wereld. Naast academische vaardigheden is er ook ruimte voor sport, kunst, en andere maatschappelijke thema's. Er zijn diverse programma's en samenwerkingen tussen onderwijs, kinderopvang, sportverenigingen, culturele instellingen die op elkaar zijn afgestemd en elkaar versterken. Hier liggen ook kansen voor het verminderen van het lerarentekort.

In 2043 zal ons onderwijssysteem nog steeds divers zijn, waarin verschillende onderwijsvormen beschikbaar zijn om aan de unieke behoeften van ieder kind te voldoen. Dit onderwijsaanbod wordt door alle partners die betrokken zijn bij de ontwikkeling van kinderen op elkaar afgestemd. De ontwikkeling van kinderen wordt bovendien zo vroeg mogelijk gestimuleerd; de integratie van kinderopvang en onderwijs is vanzelfsprekend.

Ons vergezicht voor 2043 omvat een onderwijslandschap met diverse keuzemogelijkheden en naadloze doorgaande leerlijnen van 0 tot 18 jaar. Om dit te bereiken, zullen kinderopvang, primair- en voortgezet onderwijs nog nauwer gaan samenwerken. Overgangen worden minder hard. Kinderen krijgen ook op late leeftijd nog volop kansen om zichzelf op een hoger niveau te gaan ontwikkelen. We streven hiervoor mogelijk zelfs naar een geïntegreerde Campus voor Voortgezet Onderwijs, waar alle onderwijsniveaus worden aangeboden onder één dak.

In 2043 is het Speciaal Onderwijs zo veel mogelijk geïntegreerd in ons reguliere onderwijs. We geloven dat elk kind recht heeft op onderwijs dat is afgestemd op zijn of haar behoeften. In plaats van het kind naar de zorg te brengen, willen we de zorg naar het kind brengen. Dit betekent dat we in ons inclusieve systeem ondersteuning bieden aan kinderen met speciale behoeften, zodat ze zich zo veel mogelijk kunnen ontwikkelen in een reguliere omgeving. Dit bevordert begrip, tolerantie, en wederzijds respect onder alle leerlingen. Een dergelijke opgave is complex. Er dient gekeken te worden naar het benodigde aanbod aan speciaal onderwijs, de bijbehorende ruimtebehoefte en specifiek naar wat er wordt geregeld voor de leerlingen die niet de maatschappij in kunnen. Dit is niet alleen een opgave voor het onderwijs en de gemeente, dit vergt ook samenwerking met andere partners om de arbeidstoeleiding zo goed mogelijk te faciliteren. Dit vraagt om nauwe afstemming met zorgpartners in de gemeente.

De onderwijshuisvesting sluit in 2043 aan op deze ambities. Scholen zijn het middelpunt in de wijk en bieden een thuis aan de gemeenschap. Als belangrijke leefomgeving voor kinderen, leraren en alle andere gebruikers zijn het energieneutrale, gezonde en circulaire gebouwen. Ze inspireren toekomstige generaties en bestaande bewoners op het gebied van duurzaamheid.

In 2043 staan het onderwijssysteem én de onderwijsgebouwen in Houten voor ontwikkeling, diversiteit, samenwerking, inclusiviteit en duurzaamheid. We geven ieder kind de kans om zijn of haar volledige potentieel te bereiken. Zo bouwen we aan een toekomst vol mogelijkheden voor kinderen en onze gemeente.

De visie op onderwijshuisvesting van de gemeente en de schoolbesturen stelt ook eisen aan de onderwijshuisvesting. Veranderingen in onderwijsvisies, -concepten en samenwerking maakt dat er steeds meer flexibiliteit wordt gevraagd van onderwijs-

gebouwen. Bovendien leidt de maatschappelijke noodzaak om te verduurzamen tot hogere prestatie-eisen. Daarbij gaat duurzaamheid voor de gemeente en de schoolbesturen zeker niet alleen over energie en CO₂-besparing, maar ook over een integrale visie op duurzaamheid waarbij gezondheid en functionaliteit een rol spelen.

Tegelijkertijd ligt er een behoorlijke financiële en organisatorische uitdaging bij de realisatie van de plannen uit het IHP. Het traject om te komen van initiatieffase tot realisatie van onderwijshuisvesting is kostbaar en complex en vraagt veel van de gemeente en de schoolbesturen. Samenwerking is het sleutelwoord. De gemeente en de schoolbesturen hebben deze algemene visie verder geconcretiseerd in vijf thema's die zijn verankerd in bouwstenen voor beleid:

1. Beleid & Regie.
2. Vraag & Aanbod
3. Kwaliteit & Duurzaamheid.
4. Samenwerking.
5. Medegebruik & Verhuur.

Het zijn beleidsuitgangspunten op verschillende thema's. De visie vormt samen met de bouwstenen een belangrijke basis voor het IHP. Het IHP is erop gericht om, binnen de randvoorwaarden van de gemeente (financieel, ruimtelijk en organisatorisch) en schoolbesturen (onderwijsinhoudelijk, financieel, organisatorisch), deze uitgangspunten zoveel als mogelijk te realiseren. De bouwstenen geven richting aan het IHP en daarmee kan er worden gestuurd op een toekomstbestendig onderwijslandschap.

3.2. Bouwsteen 1: Beleid & Regie

Deze bouwsteen geeft aan hoe gemeente en schoolbesturen met elkaar samenwerken op het gebied van onderwijshuisvesting. Het zegt iets over het beleid dat zij willen vastleggen in het Integraal Huisvestingsplan en hoe ze hier uitvoering aan willen geven. Alle onderstaande onderdelen hebben te maken met de status van het IHP.

1. **De gemeente en de schoolbesturen voeren samen de regie op schoolgebouwen.** Gemeenten zijn onder andere verantwoordelijk voor nieuwbouw en uitbreidingen. De schoolbesturen zijn verantwoordelijk voor het onderhoud en de exploitatie van schoolgebouwen. De schoolbesturen voeren de regie op het onderwijsaanbod en de diversiteit daarvan. In het OOGO vindt de afstemming van

deze regie plaats. De vigerende wet en regelgeving wordt verder toegelicht in hoofdstuk 2: Juridische Kaders.

2. **Het IHP is in lijn met het voorstel van PO-raad, VO-raad en VNG om IHP's in de wetgeving te verankeren.** In de geest van de nieuwe wet wordt het IHP vastgesteld als **korte- en langetermijnplan** waar gemeente en schoolbesturen zich aan committeren. Schoolbesturen en gemeente spreken af enkel af te wijken van de afspraken in het IHP als daar een zwaarwegende motivatie onder ligt.
3. **Vaststelling en looptijd van het IHP.** Het IHP komt tot stand in een apart project met de schoolbesturen en kinderopvangorganisaties. Het OOGO, het College van Burgemeesters en Wethouders en de Raad stellen het IHP vast voor de eerste vijf jaar met een doorkijk tot aan 2043. Het IHP wordt na vier jaar herijkt. Het actualiseren van het IHP duurt immers ca. een jaar.
4. **Het IHP is het investeringskader voor de onderwijshuisvesting** en geeft voor de komende 20 jaar een indicatie van benodigde investeringen. Tevens wordt de prioritering van de projecten opgenomen. De Raad stelt de prioritering en planning vast. Er wordt rekening gehouden in de gemeentelijke begroting met het financieren van de projecten in de eerste 5 jaar (het uitvoeringsprogramma, zie punt 7). Hiermee staat de programmering voor termijn 1 vast. Elk jaar wordt de gemeentebegroting aangevuld met één jaar (tot een maximum van 5 jaar). Op deze wijze wordt ook termijn 2 stapsgewijs toegevoegd aan de begroting. In de basis wordt niet afgeweken van de overeengekomen prioritering en planning. Alleen in overleg met de schoolbesturen kan een wijziging van de plannen doorgevoerd worden na de eerste termijn, bijvoorbeeld bij de actualisatie van het IHP.
5. **Het IHP** vervangt voor de eerste vijf jaar de aanvraagprocedure voor nieuwbouw en overige voor blijvend of voor tijdelijk gebruik bestemde voorzieningen (artikel 2.a lid 1 t/m lid 8 van de verordening). Aanvragen voortkomend uit het IHP worden impliciet geacht een aanvraag te zijn op grond van de verordening. Dit wordt ook op deze wijze in de verordening vastgelegd. Uitzonderingen zijn de nieuwbouw voor een nieuw te stichten school, kosten voor eerste inrichting onderwijsleerpakket en meubilair (artikel 2.a lid 1, lid 6 en lid 7 van de verordening).

6. Voor spoedaanvragen of andere zaken die buiten het IHP vallen door onvoorziene omstandigheden (zoals constructiefouten of onvoorziene tijdelijke huisvesting) blijft de aanvraagprocedure van kracht. Op dergelijke onvoorziene omstandigheden na, is de afspraak dat er geen gebruik wordt gemaakt van de route via de verordening. Gemeenten en schoolbesturen zullen in overleg bepalen of een situatie een spoedaanvraag vereist.
7. **Na vaststelling van het IHP wordt een uitvoeringsprogramma opgesteld voor een termijn van vijf jaar.** In het uitvoeringsprogramma worden afspraken gemaakt over de samenwerking op programma- en projectniveau. Binnen deze afspraken worden ook de organisatorische aspecten van een dergelijk opgave besproken. Belangrijk is dat er concrete afspraken gemaakt worden t.b.v. het in gesprek blijven met elkaar om zodoende te leren van elkaars processen en onderzoeken. In het uitvoeringsprogramma worden volgens jaarprogramma's projecten nader geconcretiseerd.
8. **Per project verleent de Raad definitief het krediet.** Zodra het project actueel wordt zal het project getoetst worden aan de gehanteerde randvoorwaarden uit het IHP. Een dergelijke toets wordt vaak gedaan middels een haalbaarheidsstudie, ook wel businesscase genoemd. Vervolgens worden de randvoorwaarden uit het IHP indien nodig geactualiseerd en wordt het definitieve krediet bij de raad aangevraagd. Er kan een budgettaire afwijking zitten tussen het aangevraagde krediet en de budgetten zoals benoemd in financiële hoofdstuk van het IHP. Het is immers mogelijk dat er nog aanvullende tussentijdse (onvoorziene) kosten gesignaleerd worden door de diverse onderzoeken. Deze kredietaanvraag is niet afhankelijk van bijvoorbeeld de 1 februari deadline uit de verordening of de financiële cyclus van de gemeente zoals de voorjaarsnota.
9. **Per project wordt de maatschappelijke functie van de school en gymzalen onderzocht:** voordat gestart wordt met de haalbaarheidsstudie (businesscase) wordt breed onderzocht welke (maatschappelijke) voorzieningen in het gebouw gerealiseerd kunnen worden, of met welke partijen samengewerkt kan worden en wat dit betekent voor de bruto vloeroppervlakte van het gebouw. Denk hierbij aan alle partijen die zijn genoemd bij bouwsteen 4 (samenwerking).

10. **Een vastgestelde leerlingenprognose vormt het uitgangspunt** voor het IHP. Een prognose geeft het vermoedelijk verloop aan van het leerlingenaantal, in het IHP is op basis van ervaring en verwachting van schoolbesturen ruimte voor nuance. Dit is met name van toepassing op het (V)SO en SBO.

3.3. Bouwsteen 2: Vraag & Aanbod

Deze bouwsteen geeft aan welk aanbod de gemeente en schoolbesturen nastreven. Het gewenste aanbod van onderwijs is bepalend voor de huisvestingsoplossingen.

Binnen de gemeente Houten is een goed onderwijsaanbod; er is een spreiding van onderwijsconcepten, denominaties en onderwijsniveaus over de gemeente, waarbij voorop staat dat Houten een aantrekkelijke gemeente voor iedereen wil zijn. De wens is dit te behouden en te versterken.

Primair onderwijs:

1. **De opheffingsnorm en de stichtingsnorm hebben een signaalfunctie:** de opheffingsnorm en de stichtingsnorm van de gemeente Houten (respectievelijk 138 en 230 leerlingen) hebben een signaalfunctie ten aanzien van de toekomstbestendigheid van het onderwijs op die plek.
2. **Het onderwijsaanbod wordt ook geanalyseerd in relatie tot leefbaarheid:** Daarbij kan de gewenste omvang van scholen in de kernen afwijken van de gewenste omvang van de scholen in Houten. Vooralsnog is het uitgangspunt om scholen in kleine kernen te behouden omdat deze van belang zijn voor de leefbaarheid.
3. **Het schaalniveau voor de scenario ontwikkeling past bij de omvang:** voor de analyse en scenario-ontwikkeling voor het PO is dit het dorpsniveau in de kernen, en is het wijkniveau in Houten.
4. **Kinderopvangorganisaties zorgen samen met de schoolbesturen voor een kinderopvangaanbod passend bij de vraag.** De omvang van de vraag naar kinderopvang heeft te maken met de sociaal demografische eigenschappen van een dorp of wijk.

Voortgezet onderwijs:

1. **De opheffingsnorm en de stichtingsnorm hebben een signaalfunctie:** de nationale opheffingsnormen per onderwijsniveau hebben een signaalfunctie ten aanzien van de toekomstbestendigheid van het onderwijs op die plek.
2. **Het schaalniveau voor de scenario ontwikkeling is regionaal:** het schaalniveau voor de analyse en scenario-ontwikkeling voor het VO is het regionaal niveau. Bij wijziging van het onderwijsaanbod zal het VO moeten aansluiten op regionaal niveau.

Gezamenlijk:

1. **De schoolbesturen streven naar een omvang van een school die past bij de vraag.** Hiermee wordt bedoeld dat er geen 'ideale' schoolgrootte bestaat voor een school in de gemeente Houten. Het gaat niet zozeer om de omvang, maar om kwaliteit. Schoolbesturen maken daarbij zelf de afweging of de kwaliteit bij een bepaalde omvang gegarandeerd kan worden. Voor het PO is aangegeven dat de omvang ook afhankelijk is van het voedingsgebied (hoeveel kinderen wonen er in een wijk of kern). Aangezien het VO vaak een regiofunctie heeft, bepalen de vraag en de praktische organisatie van het onderwijs de ideale schoolgrootte. Voor het (V)SO/SBO is benoemd dat waar mogelijk gestreefd wordt naar inclusief en passend onderwijs. Daarnaast wordt de spreiding in het speciaal onderwijs met name bepaald door de regionale vraag en aanbod.

3.4. Bouwsteen 3: Kwaliteit & Duurzaamheid

Deze bouwsteen duidt de kwaliteit waar de gemeente Houten en de schoolbesturen naar streven. *Het definitieve kwaliteitsniveau en de verdeling van de kosten worden nader geconcretiseerd.*

1. **Renovatie en vernieuwbouw als extra voorzieningen.** Het IHP is in lijn met het voorstel van PO-raad, VO-raad en VNG om renovatie op te nemen als voorziening door de gemeente.
 - a. In de huidige situatie zijn gemeenten alleen verantwoordelijk voor vervangende nieuwbouw wanneer een gebouw aan het einde van zijn levensduur is (onder andere artikel 2 verordening).

Door renovatie en vernieuwbouw op te nemen als voorziening ontstaat de mogelijkheid om bij een gebouw dat aan het einde van zijn levensduur is ook renovatie of vernieuwbouw toe te passen.

- b. Bij **Nieuwbouw** wordt uitgegaan van totale vervanging van het bestaande gebouw op een nader te bepalen plaats. De levensduur van het nieuwe pand dient 50 jaar te zijn.
 - c. **Vernieuwbouw** is een levensduur verlengende ingreep voor 40 jaar. Hierbij wordt het bestaande gebouw vernieuwd a.d.h.v. de uitgangspunten cf. nieuwbouw. Een verlenging van de levensduur betekent niet enkel de verlenging van de bouwkundige/kwalitatieve levensduur. Het betreft ook de functionele levensduur.
 - d. **Renovatie** is een integrale levensduur verlengende ingreep in het gebouw, waarmee de levensduur van het gebouw met ten minste 25 jaar wordt verlengd.
2. **Per situatie wordt een afweging gemaakt (bijvoorbeeld in een haalbaarheidsonderzoek) of nieuwbouw of renovatie de beste oplossing is.** Daarbij worden de volgende aspecten meegenomen:
 - a. Het streven is om een kwaliteit te realiseren die vergelijkbaar is met nieuwbouwkwaliteit.
 - b. Er worden alleen gebouwen gerenoveerd die ook na de renovatie goed bezet zijn.
 - c. Er wordt bij renovatie rekening gehouden met de onderwijskundige functionaliteit van de gebouwen.
 - d. Er wordt bij renovatie rekening gehouden met de culturele en maatschappelijke waarde.
 - e. De kosten en mogelijkheden voor tijdelijke huisvesting worden meegenomen in de afweging voor nieuwbouw of renovatie (renovatie op huidige locatie, nieuwbouw op huidige locatie en nieuwbouw elders).

3. **Een brede definitie van kwaliteit en duurzaamheid.**

De gemeente en schoolbesturen zien het realiseren van kwalitatief goede en duurzame huisvesting als een maatschappelijke verantwoordelijkheid. Een kwalitatief goed en duurzaam gebouw heeft een positief effect op het onderwijs én op het leefklimaat voor de toekomstige generaties.

Gemeente en schoolbesturen willen duurzaamheid dan ook breder definiëren dan alleen energiebesparing en CO₂-reductie: duurzaamheid gaat ook over goed onderwijs, een gezond leer- en leefklimaat, een gezonde financiële exploitatie, circulariteit en toekomstbestendigheid.

- a. Ten behoeve van goed onderwijs gaat het om onderwijskundige functionaliteit. Nieuwe en gerenoveerde schoolgebouwen dienen onderwijsconcepten goed te faciliteren. Het gebouw dient aan te sluiten bij het onderwijsconcept van de school. Wanneer kindpartners (zoals kinderopvang, jeugdzorg en dergelijke) ook in het gebouw gehuisvest worden, dienen deze goed gefaciliteerd te worden.
- b. Voor gezondheid wordt rekening gehouden met de Frisse Scholen-thema's (naast energie): lucht, temperatuur, licht en geluid om een prettig en gezond klimaat voor kinderen en medewerkers te realiseren. Voor de Frisse Scholen thema's wordt gekozen voor een slimme mix van eisen per subonderdeel, waarbij lucht en temperatuur minimaal klasse B scoren. Zie bijlage 1.
- c. De energieprestatie van schoolgebouwen sluit aan op de doelstellingen die zijn geformuleerd in het landelijke klimaatakkoord en de sectorale routekaart: 50% CO₂ reductie in 2030, en 95% CO₂ reductie in 2050. Middels het IHP willen de gemeente en de schoolbesturen invulling geven aan de verduurzamingsopgave voor het onderwijs. De ambitie is om in het geval van nieuwbouw energieneutrale (ENG) schoolgebouwen te realiseren. Daarbij wordt er een hogere ambitie uitgesproken dan het Bouwbesluit per 1 januari 2021. Voor bestaande bouw wordt per project geïnterviewd wat de huidige status qua duurzaamheid en/of binnen klimaat is. Middels een haalbaarheidsstudie wordt verkend of het betreffende gebouw in aanmerking komt voor (versnelde) verduurzaming. Indien gebouwen nog relatief nieuw zijn kan er verkend worden of deze gebouwen voor de afschrijftermijn al verduurzaamd kunnen worden (middels een vooruitgeschoven renovatie).
- d. Voor circulariteit wordt ernaar gestreefd bewust om te gaan met de toegepaste materialen en waar mogelijk gebruik te maken van natuurlijke, ecologisch vriendelijke en/of herbruikbare materialen. In het geval van nieuwbouw wordt gelet op de basisprincipes van circulariteit, zoals de toekomstige losmaakbaarheid van de gebouwelementen. Hierbij dient goed te worden gekeken naar de invloed van circulair materiaalgebruik op de investerings- en exploitatiekosten.

Circulariteit kan ook gaan over de wijze waarop de school omgaat met het gebruik van materialen na ingebruikname, bijvoorbeeld op het gebied van afvalreductie.

- e. Voor toekomstbestendigheid wordt ingezet op maximale flexibiliteit. Gebouwen kunnen op deze manier meebewegen met groei en krimp van scholen en kunnen toekomstige onderwijsconcepten faciliteren. Het gaat zowel om interne flexibiliteit, als om transformatiemogelijkheden van het vastgoed. De (bouw-/installatie)technische kwaliteit van de schoolgebouwen is uitstekend en onderhoudsvriendelijk. Dit zorgt ervoor dat gebouwen lang mee gaan.
 - f. De buitenruimte wordt duurzaam, bio divers en klimaat adaptief ingericht, denk aan groen-blauwe schoolpleinen. Dit zijn schoolpleinen waar veel groen is geïntegreerd en waar extra aandacht wordt besteed aan (regen)water-infiltratie. Scholen bevinden zich bij voorkeur in een groene omgeving, dus nabij publiek groen en de schoolpleinen kunnen ook door de wijk worden gebruikt.
 - g. Ten aanzien van inclusiviteit en toegankelijkheid: schoolgebouwen in Houten kenmerken zich als een inclusieve en toegankelijke omgeving. Dit gaat in eerste instantie over het includeren van mensen met een beperking in de samenleving door ontmoeting. Dit heeft ook een weerslag op de huisvesting, bijvoorbeeld dat gebouwen ruim van opzet zijn en beschikken over een lift. Ook kinderen met een beperking kunnen worden ontvangen. Een toegankelijke omgeving is een omgeving waar kinderen en volwassenen zich zelfstandig door het gebouw kunnen bewegen, zonder hulp van derden. Toegankelijkheid betekent ook dat het gebouw geschikt is voor diverse gebruikersgroepen, hierbij hoort een streven naar meer samenwerking tussen primair onderwijs en speciaal onderwijs of tussen het onderwijs en zorg- of wijkvoorzieningen (zie thema 4. Samenwerking). Voor de kwaliteit van de schoolgebouwen leidt dit tot de aanwezigheid van multifunctionele ruimten die door diverse gebruikers voor verschillende doeleinden kunnen worden ingezet. Indien dit leidt tot meer benodigde vierkante meters, is de bereidheid er vanuit de gemeente om dit te faciliteren en indien noodzakelijk buiten de normatieve kaders van de verordening te treden.
4. **Multifunctioneel gebruik:** de gebouwen dienen tevens optimaal gebruikt te worden. Multifunctioneel gebruik leidt tot een hogere bezetting en daarmee een duurzaam gebruik van de gebouwen.

Dit vraagt wel om aandacht over afspraken ten aanzien van beheersvorm, eigendomsverhouding, samenwerkingsafspraken, exploitatie en financiële geldstromen. Dergelijke afspraken dienen te volgen uit de inhoudelijke afspraken die aan de samenwerking ten grondslag liggen. Met name het faciliteren van functies voor IKC's is een belangrijk onderdeel van de gebouwkwaliteit.

5. Een goede schoollocatie. In het algemeen geldt dat een groene, veilige omgeving met goede infrastructuur belangrijk is. Ook kan gekeken worden naar situering nabij voorzieningen waarbij het onderwijs aansluiting kan vinden, zoals sport- of wijkfuncties of de reeds gevestigde kinderopvang of BSO.

- Voor het primair onderwijs geldt aanvullend dat de school zich in de wijk bevindt waar kinderen leeftijdsgenoten ontmoeten. Kinderen kunnen veilig te voet of met de fiets naar school. Aanvullend is er ruimte voor een functionele Park & Ride voorziening.
- Voor het voorgezet onderwijs zijn toegankelijke fietspaden en een goede OV verbinding belangrijk. De schoollocatie moet goed bereikbaar zijn voor het voedingsgebied. VO scholen zijn bij voorkeur ook in de nabijheid van bedrijven, instellingen (zorg, cultuur, sport) en MBO (partners) gesitueerd.
- De doelgroep van de school is bepalend voor de geldende locatie-eisen. Per project zal ingezoomd worden op de doelgroep, om te bepalen aan welke eisen de locatie voor deze doelgroep moet voldoen.
- Om te bepalen wat een goede locatie van een schoolgebouw is, wordt ook gekeken naar huidige samenwerkingen en de impact die een potentiële verplaatsing van een school zou hebben.

6. Ruimte voor cultuur, sport en bewegen is ook onderdeel van de kwaliteit van onderwijshuisvesting. Het uitgangspunt is het multifunctioneel inzetten van gymzalen voor o.a. (sport) verenigingen, onderwijs en cultuur. De gymzalen maken integraal onderdeel uit van het IHP. De behoefte aan klokuren sport en bewegen worden getoetst aan de beschikbaarheid en kwaliteit van de aanwezige gymvoorzieningen.⁶

⁶ Nog toe te voegen; kwaliteitskader gymzalen van de gemeente Houten.

7. Investeren in kwaliteit. Schoolbesturen financieren mogelijk (en binnen de wettelijke mogelijkheden) op basis van Total Cost of Ownership (TCO) een deel van de stichtingskosten van een nieuwbouw- of renovatieopgave.

Deze investering komt de duurzaamheid van het gebouw op het gebied van onderhoud en exploitatie ten goede. Voorwaarde is dat het gebouw voldoet aan de kwaliteitseisen zoals geformuleerd binnen dit IHP. In het IHP is met elkaar verkend welke methode geschikt is om uiteindelijk per project deze berekeningen te maken (zie par. 6.2.)

3.5. Bouwsteen 4: Samenwerking

Deze bouwsteen gaat in op samenwerking. Samenwerking betekent dat scholen gebouwen delen, met elkaar of met partners (bijvoorbeeld kinderopvang, jeugdzorg, buurtvoorzieningen). Samenwerking kan zowel inhoudelijk als gebouwelijk worden vormgegeven. Inhoudelijke samenwerking biedt voordelen op het gebied van kennisuitwisseling. Gebouwelijke samenwerking kan de inhoudelijke samenwerking faciliteren omdat men elkaar ook daadwerkelijk tegenkomt en biedt exploitatievoordelen (door bijvoorbeeld het delen van ruimten). Het onderwijs staat daarbij centraal en daarmee is een gebouwelijke samenwerking geen verplichting, maar een verkenning.

Primair onderwijs

1. Samenwerking tussen Speciaal Onderwijs en Basisonderwijs onderling:

Schoolbesturen en gemeente onderschrijven de meerwaarde van clustering: samen in één gebouw. Dit biedt flexibiliteit en toekomstbestendigheid: groei en krimp van scholen kan deels onderling worden opgelost. Voorwaarden bij clustering zijn:

- Clustering bij voorkeur met twee scholen. Eventueel kan er op basis van een specifiek (te ontwikkelen) samenwerkingsconcept gekozen worden voor het clusteren van meer scholen.
- Er worden vooraf heldere afspraken gemaakt over beheer, eigendom, ruimten en samenwerking.
- In de planvorming wordt rekening gehouden met de verkeersveiligheid van de leerlingen.

2. Samenwerking tussen primair onderwijs en kinderopvangorganisaties.

Schoolbesturen en kinderopvang zetten in op het behouden, versterken en waar nodig uitbreiden van samenwerking tussen het PO en kinderopvang, peuteropvang

en buitenschoolse opvang. De samenwerking richt zich op de afstemming van de pedagogiek en didactiek van beide partijen.

Gezamenlijke huisvesting van scholen en kindpartners is het uitgangspunt, er kunnen echter situaties zijn waarin de samenwerking een pre is maar geen voorwaarde. Per project dient er gekeken te worden of het wenselijk is om kindpartners te huisvesten in hetzelfde gebouw als de school.

- a. Gemeente en schoolbesturen bouwen bij voorkeur conform de (I)KC gedachte. De samenwerking tussen primair onderwijs en kinderopvang kan hier een doorlopende leerlijn waarmaken. Kinderen tussen de 0 en 12 jaar oud doorlopen hun ontwikkeling in één gebouw of in een netwerk van voorzieningen. Bij het vormen van een (I)KC wordt op voorhand goed nagedacht over samenwerkingsvormen en partners. Het meest voorkomend is om per school met één opvangorganisatie in een schoolgebouw samen te werken. Dat maakt het makkelijker om een succesvolle doorlopende leerlijn te realiseren.
- b. Op het moment dat projecten voor (I)KC's van start gaan is het raadzaam om bij de planvorming rekening te houden met prognoses van de kinderopvangorganisaties en te anticiperen op de mogelijkheid dat kinderopvang in de toekomst een grotere capaciteit behoeven.

3. Samenwerking met overige partners. Er wordt door gemeente en schoolbesturen per concreet project gezocht naar samenwerking tussen het onderwijs en overige partners. Er wordt daarbij tegemoet gekomen aan de sociaal-maatschappelijke rol van een school voor de wijk. Voorbeelden van mogelijke samenwerkingspartners zijn:

- a. Consultatiebureau;
- b. Fysiotherapeut;
- c. Logopedie;
- d. Bibliotheek;
- e. Sportverenigingen;
- f. Maatschappelijke ambitie: de school kan ook een plek zijn waar mensen met een beperking werken.;
- g. Cultuur- & Natuureducatie of Techniekonderwijs, het verrijken van het onderwijs en de (buitenschoolse) opvang;

Gezamenlijk

1. Visie op samenwerking tussen Primair Onderwijs en Voortgezet Onderwijs: Schoolbesturen streven naar het versterken van de samenwerking tussen het PO en VO, gericht op burgerschapsonderwijs. Deze versterking kan gerealiseerd worden door het realiseren van een doorgaande leerlijn voor leerlingen. Het is daarnaast mogelijk dat ruimtes in VO gebouwen worden gebruikt door het PO en andersom (bijvoorbeeld bij techniek onderwijs).

2. Samenwerking tussen (speciaal basis-/voorgezet) onderwijs en (jeugd)zorg. Gemeente en schoolbesturen zijn het erover eens dat er winst behaald kan worden als jeugdhulpinstellingen zich bij scholen vestigen. Door deze instellingen fysieke ruimte te bieden in schoolgebouwen, zijn zij voor kinderen en ouders laagdrempelig bereikbaar. Dit zou in de gebouwen kunnen betekenen dat één spreekruimte / kantoorruimte beschikbaar wordt gesteld voor deze instellingen. Deze (toekomst)wensen hoeven niet automatisch een (groot) ruimtelijk gevolg te hebben. De afweging of deze ruimten additioneel/ multifunctioneel worden toegevoegd aan de gebouwen vindt plaats per project, op basis van noodzaak.

3.6. Bouwsteen 5: Medegebruik / Verhuurbeleid bij IKC's

In de visie en in de bouwsteen samenwerking is het belang van integratie tussen onderwijs en kinderopvang in IKC's omschreven. Wanneer onderwijs en kinderopvang zich samen huisvesten krijgen IKC's te maken met huisvestingsvraagstukken ten aanzien van *capaciteit, eigendom, tariefstelling en financiering*. Deze vraagstukken worden in dit hoofdstuk behandeld en voorzien van uitgangspunten. Eerst wordt kort ingegaan op het wettelijk kader.

Wettelijk Kader

De gemeente heeft een zorgplicht om te voorzien in huisvesting voor het *onderwijs* maar niet voor *kinderopvang*. Kinderopvangorganisaties worden wettelijk gezien als commerciële organisaties die de gemeente niet mag bevoordelen ten opzichte van andere commerciële organisatie. De gemeente heeft zich als economisch eigenaar in relatie tot medegebruik en verhuur te houden aan de Wet Markt en Overheid. De Wet Markt en Overheid is een hoofdstuk (4b) binnen de Mededingingswet en bevat 4 gedragsregels. Deze gedragsregels omschrijven onder andere dat overheden alle kosten die zij maken voor een dienst moeten doorberekenen in de prijs. Dit geldt dus ook bij verhuur van ruimten aan kinderopvangorganisaties.

Deze bouwsteen, zal zich in lijn met het IHP, richten op *nieuwe situaties* die ontstaan bij nieuwbouw, vernieuwbouw of renovatie van schoolgebouwen. De verhuur aan kinderopvangorganisaties in *bestaande situaties* valt buiten de scope van dit IHP.

1. Capaciteit: de wijze waarop om wordt gegaan met huurbescherming voor kinderopvangorganisaties en het onderscheid tussen medegebruik en verhuur.

a. Nieuwe situaties

Bij exclusief gebruik door KOV en/of BSO kan extra capaciteit worden gerealiseerd wat valt onder een huurcontract met een kostendekkend tarief. Er wordt uitgegaan van langjarige huurcontracten van minimaal 10 jaar. Hierdoor ontstaat huurbescherming voor de kinderopvangorganisatie gedurende de looptijd van het contract. Dit houdt in dat ruimten van de kinderopvang door de gemeente niet gevorderd kunnen worden. De gemeente, de schoolbesturen en de kinderopvangorganisaties hebben gezamenlijk de intentie om de huur voor langere tijd te laten voortbestaan. Indien er toch een capaciteitsvraagstuk ontstaat voor het onderwijs gaan partijen, ieder vanuit de eigen verantwoordelijkheid, gezamenlijk in gesprek en op zoek naar een passende oplossing.

Bij volgtijdelijk gebruik door BSO uit te gaan van medegebruik in plaats van verhuur. De gemeente wordt jaarlijks geïnformeerd over het volgtijdelijk gebruik. Ook kunnen de gemeente, de schoolbesturen en de kinderopvang in gesprek gaan over de mogelijkheid om een beroep te kunnen doen op ruimten voor BSO welke in eigendom zijn van kinderopvang en waar overdag ruimte is voor onderwijs indien er een capaciteitsvraagstuk ontstaat. Daarnaast onderschrijven gemeente, schoolbesturen en de kinderopvangorganisaties het belang van de BSO in het kader van een aanbod voor de gehele dag. De BSO maakt vaak gebruik van gemeenschappelijke ruimten, die bij groei van het onderwijs gevorderd of ingezet kunnen worden. Dit houdt in dat de BSO functie niet langer kan worden ingevuld. Gemeenten, schoolbesturen en kinderopvang streven daarom naar oplossingen voor capaciteitsgebrek waarbij de BSO functie niet hoeft te wijken.

2. Eigendom: de wijze waarop de eigendomssituatie wordt bepaald.

- a. Nieuwe situaties: bij exclusief gebruik door KOV en/of BSO er lokaal maatwerk wordt geleverd of wordt heroverwogen ten aanzien van de gewenste eigendomsverhouding voor het gedeelte van de kinderopvang: gemeente eigenaar, schoolbestuur/schoolbesturen eigenaar of een vereniging van eigenaren met daarbij inachtneming van de voor- en nadelen bij elke situatie.

Opmerking: Op 26 november 2021 heeft de Hoge Raad uitspraak gedaan in de zaak Didam. Dit arrest heeft betrekking op een casus in de gemeente Montferland omtrent (onderhandse) verkoop van onroerend goed. De Hoge Raad heeft geoordeeld dat de gemeente, als ze een onroerende zaak wil verkopen, aan potentiële gegadigden de mogelijkheid moet bieden om mee te dingen. Dat moet vanuit objectieve, toetsbare en redelijke criteria plaatsvinden.

Dit heeft ook gevolgen voor IKC's. Indien de gemeente het juridisch eigendom van de ruimten voor kinderopvang behoudt (en dus niet overdraagt aan het schoolbestuur zoals in de reguliere situatie) is een aanbesteding mogelijk noodzakelijk. Dit kan onwenselijk zijn omdat schoolbesturen reeds samenwerkingen hebben met bestaande kinderopvangorganisaties waarbij de pedagogiek en didactiek op elkaar is afgestemd.

3. Tariefstelling: de wijze waarop het tarief wordt bepaald.

- a. Nieuwe situaties: bij exclusief gebruik door KOV en/of BSO een tarief wordt bepaald op basis van de kostprijs dekkende methode⁷.
- b. Uitzondering nieuwe situatie: Voor nieuwe situaties waarbij er geen IKC tot stand kan komen bij een bepaling van een tarief op basis van de kostprijs dekkende methode (door bijvoorbeeld een te beperkte omvang van het aantal kinderen wat kinderopvang afneemt) kunnen gemeente, schoolbesturen en kinderopvangorganisaties onderzoeken of er bij *exclusief* gebruik door KOV er een correctie kan plaatsvinden op de kostprijs dekkende methode naar rato van de bezetting van de ruimte, mits aan de volgende voorwaarden is voldaan:

⁷ Gelet op huidige bouwpreizen en rentestanden kunnen kostprijsdekkende huurtarieven hoog uitvallen voor kinderopvangorganisaties. Dit heeft invloed op de haalbaarheid van het IKC. Dit wordt nu gezien als een incident, maar indien dit een structureel probleem blijft treden gemeenten, schoolbesturen en kinderopvangorganisaties in overleg.

- a. Er wordt middels onderzoek aangetoond dat er onvoldoende aanbod is aan kinderopvang.
- b. Er wordt middels een businesscase aangetoond dat KOV ook niet rendabel te maken is door de combinatie van KOV en/of BSO, andere partners en/of middelen.

4. Financiering: de wijze waarop de ruimten worden gefinancierd.

- a. Nieuwe situaties: voorfinanciering door de gemeente alsmede financiering door kinderopvangorganisaties zijn beide mogelijk. Gezien de onderstaande voorwaarden ligt voorfinanciering door de gemeente voor de hand.

In het geval dat de gemeente financiert wordt gesproken over voorfinanciering, omdat het doel is dat de kapitaallasten volledig door huuropbrengsten worden terugverdiend. De volgende voorwaarden zijn van toepassing:

- Het gaat om exclusief gebruik van ruimten door een aanbieder van kinderopvang.
 - De kapitaallast wordt binnen een redelijke termijn terugverdiend uit de huurinkomsten.
 - Het beoogde gebruik is beargumenteerd aan de hand van een behoefteonderzoek.
- b. In het geval dat de kinderopvang financiert zijn de volgende voorwaarden toepassing:
 - De organisatie voor kinderopvang maakt met de bouwheer afspraken over de betrokkenheid van de ondernemer bij het ontwerp en de realisatie van de kinderopvangruimten. Deze afspraken worden contractueel vastgelegd.
 - De organisatie voor kinderopvang participeert risicodragend in het totale proces van ontwerp en realisatie (aanbestedingsrisico, meer-/minderwerk e.d.).
 - De organisatie voor kinderopvang krijgt geen eigendom of ander zakelijk recht in/op het schoolgebouw of het onderliggende terrein.

4. Methodiek

Dit hoofdstuk behandelt de gehanteerde methoden voor de analyse en opgavenontwikkeling.

4.1. Capaciteitsanalyse

Voor alle gebouwen is de beschikbare capaciteit voor het onderwijs geanalyseerd. De capaciteitsanalyse maakt een ruimtetekort of -overschot per gebouw inzichtelijk. De ruimtebehoefte van het onderwijs wordt bepaald door de leerlingentelling en de prognose te vertalen naar ruimtebehoefte (op basis van de criteria in de verordening). Deze ruimtebehoefte wordt vergeleken met het aantal vierkante meters dat beschikbaar is: de brutovloeroppervlakte (bvo).

Opmerking: dit is een genormeerde ruimtebehoefteberekening. In de praktijk zijn er efficiënte en minder efficiënte gebouwen. Wanneer een school bijvoorbeeld veel gangen heeft, of een grote aula, kan er een genormeerd ruimteoverschot zijn, terwijl dit niet zo wordt ervaren. Er is relatief immers minder effectieve onderwijsruimte. Ook wordt in de praktijk gebruik gemaakt van de mogelijkheid tot medegebruik of verhuur van ruimten. In het IHP is vanwege het beleidsrijke karakter ruimte voor nuance op de resultaten uit deze ruimtebehoefteberekeningen.

Naast het inzichtelijk maken van eventuele ruimtetekorten is de capaciteitsanalyse van belang omdat een eventueel ruimteoverschot de schoolbesturen geld kost voor exploitatie en onderhoud. Schoolbesturen ontvangen een vergoeding voor materiële instandhouding op basis van het aantal leerlingen en niet op basis van het aantal m² in een school. Bovendien vormen ruimteoverschotten een risico voor de gemeente. Wanneer een gebouw geheel leeg komt te staan, zal de eigenaar (het schoolbestuur) dit terug willen geven aan de gemeente. Daarnaast dient de gemeente (op basis van de verordening) te voorzien in oplossingen voor ruimtetekorten, waarmee kan worden verwezen naar leegstand.

4.2. Quickscans

Op basis van de verordening is alleen de bouwkundige staat een formeel toetsingscriterium. Voor het IHP is het echter niet alleen de vraag of een pand een goed gebouw is, maar of een pand een goed schoolgebouw is. In de beoordeling van het

gebouwenbestand is daarom naast de bouwkundige staat ook gekeken naar onderwijskundige functionaliteit, binnenmilieu, veiligheid, exploitatie en uitstraling van de schoolgebouwen. Dit zijn thema's voor strategisch vastgoedbeleid.

Figuur 2: Elementen van quickscan-beoordelingsmethodiek.

Op basis van de door HEVO ontwikkelde 'quickscan' zijn alle gebouwen op deze criteria beoordeeld en voorzien van een gewogen score, die inzicht geeft in de vervangingstermijn. De score is tot stand gekomen aan de hand van bureaustudie van opgevraagde gebouwgegevens, een locatiebezoek en dialoog met schooldirecteur, schoolbesturen en gemeente. De totaalscore geeft op uniforme wijze richting aan de mate van urgentie tot een levensduurverlengende ingreep in relatie tot de gebouwkwaliteit:

- Bij < 57 punten: binnen 0-5 jaar (rood).
- Bij 57 - 63 punten: binnen 5-10 jaar (oranje).
- Bij 63 - 69 punten: binnen 10-20 jaar (lichtgroen).
- Bij 69 > punten: over meer dan 20 jaar (donkergroen).

De quickscan leidt tot een advies voor de vervangingstermijn, ofwel het 'natuurlijke vervangingsmoment' van een schoolgebouw. Daarbij worden de verantwoordelijkheden van de gemeente en de schoolbesturen afgestemd. Het natuurlijke vervangingsmoment voor schoolgebouwen is cruciaal omdat het van belang is dat bij ingrepen ((ver)nieuwbouw of renovatie) alle thema's integraal aangepakt kunnen worden. Immers,

bijvoorbeeld een energieneutraal gebouw dat onderwijskundig niet geschikt is, is een ongeschikt schoolgebouw.

De quickscanscores zijn input voor de opgavenontwikkeling. Bij het besluit tot vervanging middels (ver)nieuwbouw/renovatie is bij de opgavenontwikkeling ook gekeken naar de afwegingscriteria. Partijen kunnen ook besluiten om op elementniveau (bijvoorbeeld binnenmilieu) los van het natuurlijke vervangingsmoment te investeren.

4.3. CO₂-analyse

Deze analyse brengt de CO₂-reductie van het IHP in beeld. De tool is erop gericht om te toetsen of de klimaatdoelstellingen (50% reductie CO₂ in 2030 en 95% reductie in 2050) worden behaald en om bij te sturen indien nodig. HEVO heeft de kennis die zij heeft opgedaan bij de ondersteuning bij het opstellen van de landelijke routekaarten PO, VO en MBO/HBO hiervoor ingezet.

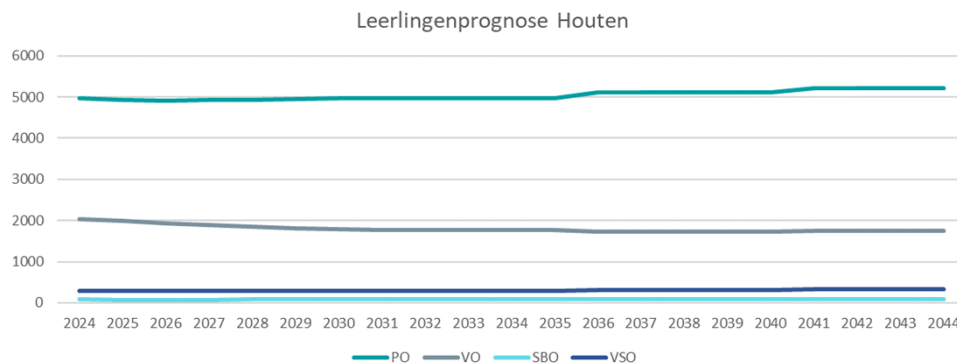
5. Analyse en opgaven

In dit hoofdstuk worden de huisvestingsopgaven per kwadrant/kern en per school benoemd. Eerst wordt een toelichting gegeven op de leerlingenprognose en de quickscanscores.

5.1. Leerlingenprognose

In de grafieken in deze paragraaf zijn de leerlingenprognoses van de gemeente Houten te zien voor respectievelijk het PO, VO en SO (inclusief VSO en SBO). De grafieken geven een beeld van hoe de leerlingenaantallen zich in de komende jaren naar verwachting gaan ontwikkelen. De prognoses komen voort uit de opdracht die de gemeente Houten aan Pronexus heeft gegeven. Bij het lezen van de grafieken moet opgelet worden dat de verticale schaal per grafiek verschilt.

In het PO is vanaf 2035 tot 2044 een toename in het aantal leerlingen van circa 5% zichtbaar. In het VO nemen de leerlingenaantallen de komende jaren tot 2035 af met circa 10%. In het SO wordt een lichte stijging in het aantal leerlingen verwacht. Dit is in lijn met wat de schoolbesturen in het SO aangeven. Echter is het een bekend gegeven dat aantallen SO-leerlingen moeilijk te voorspellen zijn.

Figuur 2: Ontwikkeling van geprognosticeerde leerlingenaantallen PO, VO, SBO en VSO.

5.2. Quickscanscores

Het overzicht in figuur 4 toont de resultaten van de QuickScans. De bandbreedte van de scores is 4-8. Recent gerealiseerde nieuwbouwscholen of scholen die jonger zijn dan 20 jaar zijn beoordeeld middels een QuickScan-Light (bureaustudie). Immers, deze scholen hebben geen vervangingsopgave in de looptijd van dit IHP.

Toelichting scores

- **Uitstraling** scoort overwegend voldoende, enkele schoolgebouwen scoren matig. Schoolgebouwen uit de bouwperiode 1960-1980 hebben overwegend een matige uitstraling.
- **Bouwkundige staat** scoort overwegend onvoldoende bij de oudere gebouwen, maar voldoende bij de nieuwe gebouwen. Vrijwel alle scholen in de termijnen 0-5 jaar en 5-10 jaar zijn ouder dan, of naderen de 40 jaar. Op het 40^e levensjaar ontstaat een natuurlijk investeringsmoment bij een schoolgebouw omdat de grote bouwkundige elementen dan aan vervanging toe zijn. Hier raakt de verantwoordelijkheid van de schoolbesturen (onderhoud, exploitatie) de zorgplicht van de gemeente (nieuwbouw/renovatie).
- **Veiligheid** scoort overwegend voldoende, en iedere school heeft een geldige gebruiksvergunning. Bij enkele scholen zijn aandachtspunten geconstateerd die vaak goed te verhelpen zijn.
- **Binnenmilieu** scoort overwegend voldoende. Bij enkele scholen zijn er onvoldoendes of matige scores. Er wordt getoetst aan het Bouwbesluit van 2015 (Frisse Scholen klasse B). Een deel van schoolgebouwen voldoen (nog) niet aan deze norm en hebben alleen nog natuurlijke ventilatie of mechanische ventilatie van een lager niveau.
- **Exploitatie** scoort overwegend onvoldoende omdat wordt getoetst aan de gewenste klimaat in 2050 (energieneutraliteit), logischerwijs zijn veel scholen nog niet energieneutraal. Tegelijkertijd is er een groot deel van de scholen waarbij de scores positief zijn.
- **Onderwijskundige functionaliteit** scoort overwegend voldoende. Een deel van de gebouwen scoort onvoldoende of matig. Reden hiervoor is dat oudere schoolgebouwen vaak niet aansluiten bij eigentijds onderwijs. Oudere schoolgebouwen zijn ingericht voor frontale, klassikale lesvormen en zijn weinig flexibel. In de huidige tijd is meer behoefte aan ruimte om te kunnen differentiëren in lesvormen (in aula's of op leerpleinen) en zijn toezichtmogelijkheden nodig.

Schoolnaam	Bouwjaar	BVO	Uitstraling	Bouwkundige staat	Veiligheid	Binnenmilieu	Exploitatie	Ondrwijskundige staat	QuickScan-Score
De Boogerd ('t Goy)	1929	460	5,5	4,0	5,5	5,5	4,0	4,0	54
St. Michiel (Schalkwijk)	1936	1265	5,5	4,0	5,5	5,5	5,0	5,0	59
De Bijenkorf	1986	1318	6,0	4,0	6,0	5,0	5,5	5,0	60
Het Mozaïek (Tullen 't Waal)	1966	502	5,0	4,0	6,0	5,0	5,5	5,5	61
t Schoolhuys	1986	1189	5,5	4,0	6,0	5,5	5,0	5,5	61
College de Heemlanden	1991	8442	6,0	4,0	6,0	6,0	5,0	5,5	63
De Triangel	1991	733	5,5	4,5	5,5	5,0	5,0	6,0	63
Het Mozaïek	1984	1426	6,0	4,0	5,5	5,5	5,0	6,0	63
Wereldwijs	1988	1405	5,5	4,0	6,0	5,5	5,0	6,0	63
De Zevensprong	1989	1405	6,0	4,5	6,0	6,0	5,5	6,0	67
Ridderspoor	1999	1704	6,0	5,0	5,5	5,5	5,5	6,0	67
De Zonnewijzer	2003	2103	6,0	5,5	6,0	6,0	6,0	5,5	69
De Wissel	2006	2300	6,0	7,0	6,0	6,0	4,0	6,0	71
De Plantage	2003	2030	6,0	6,0	6,0	6,0	6,0	6,0	72
De Stek	2003	1990	6,0	6,0	6,0	6,0	7,0	5,5	73
De Fontein	1999	2018	7,0	5,5	6,0	6,0	7,0	6,0	74
Berg en Bosch	2010	3429	6,0	7,0	6,0	6,0	4,0	7,0	74
VMBO Houtens	2011	5445	7,0	7,0	6,0	6,0	5,0	6,0	74
De Vlinder	2003	2060	6,0	6,0	6,0	6,0	8,0	5,5	75
Johannes Bogermanschool	2013	1460	7,0	6,5	6,0	7,0	7,0	6,0	79
Aventurijn (MFA Limes)	2013	3579	7,0	7,0	7,0	7,0	7,0	7,0	84
Montessorischool	2022	1980	8,0	8,0	7,0	7,0	8,0	8,0	93
Van Harte School	2024	2435	8,0	8,0	8,0	8,0	8,0	8,0	96
De Velduil (Eggeveld)	2025	2109	8,0	8,0	8,0	8,0	8,0	8,0	96

Figuur 4: QuickScan-scores gemeente Houten.

5.3. Bewegingsonderwijs

Bewegingsonderwijs is een belangrijk onderdeel van het onderwijs aan kinderen. Ook binnen de gemeente Houten wordt actief ingezet op bewegend leren en het faciliteren van bewegingsonderwijs. Ten behoeve van het IHP is een capaciteitsanalyse voor het bewegingsonderwijs uitgevoerd.

5.3.1 Bewegingsonderwijs in het primair onderwijs (PO)

Voor kleuters vindt dit plaats in de speelzaal en voor de groepen 3 tot en met 8 (voor leerlingen vanaf 6 jaar) in een gymzaal. Op dit moment heeft de gemeente nog de zorgplicht om 1,5 klokuur à 60 minuten oftewel 2 lesuren à 45 minuten aan bewegingsonderwijs per week in het primair onderwijs in de vorm van een gymzaal te faciliteren. Op basis van deze 1,5 klokuur ontvangt de gemeente bekostiging via het rijk. Er wordt al langere tijd gevraagd het aantal uren bewegingsonderwijs te verhogen naar 3 lesuren à 45 minuten oftewel 2,25 klokuren à 60 minuten per week conform de benoemde ambities in de bouwstenennotitie. Volgens de verordening kan een gymzaal voor het PO voor 26 klokuren à 60 minuten per week ingeroosterd worden.

Op basis van de leerlingenprognose van 2022, opgesteld door Pronexus, volgt de onderstaande totale behoefte. Hierbij is ervan uitgegaan dat de scholen over een geschikt speellokaal beschikken.

PO	Volgens verordening (1,5 klokuren per groep per week)	Volgens ambitie (2,25 klokuren per groep per week)
Totaal verwachte behoefte in klokuren in 2039	230	345
Totaal verwacht aantal zalen in 2039 (op basis van 26 klokuren per week)	9	13

Tabel 4: Overzicht capaciteitsbehoefte bewegingsonderwijs PO

5.3.2 Bewegingsonderwijs in het voortgezet onderwijs (VO)

Bij een school voor VO wordt de capaciteitsbehoefte tevens bepaald aan de hand van het aantal leerlingen. Als basis voor de berekeningen van de capaciteitsbehoefte wordt van verschillende kengetallen voor de verschillende onderwijssoorten in het VO uitgegaan. In de basis geldt dat het vmbo 2,5 uur bewegingsonderwijs moet krijgen, havo 2,2 uur en vwo 2,0 uur. T.b.v. de berekening is uitgegaan van de hoogste bezetting; 2,5 klokuur per leerling in het voortgezet onderwijs. Gymzalen mogen in het VO voor 40 klokuren (= 40 lesuren) per week ingeroosterd worden. Op basis van de leerlingenprognose uit 2022, opgesteld door Pronexus, volgt de onderstaande totale behoefte aan gymcapaciteit:

VO	Volgens prognose
Totaal verwachte behoefte in klokuren in 2039	173
Totaal verwacht aantal zalen in 2039 (op basis van 40 klokuren per week)	4

Tabel 5: Overzicht capaciteitsbehoefte bewegingsonderwijs VO

5.3.3 Bewegingsonderwijs in het (V)SO en SBO

Voor leerlingen vanaf 6 jaar en ouder wordt volgens de verordening rekening gehouden met 2,25 klokuren per week per groep in het speciaal onderwijs en in het voortgezet speciaal onderwijs. Op basis van de leerlingenprognose uit 2022, opgesteld door Pronexus, volgt de onderstaande totale behoefte:

SO/VSO/SBO	Volgens prognose
Totaal verwachte behoefte in klokuren in 2039	27
Totaal verwacht aantal zalen in 2039 (op basis van 26 klokuren per week)	1

Tabel 6: Overzicht capaciteitsbehoefte bewegingsonderwijs (V)SO en SBO

5.3.4 Totale behoefte voorzieningen voor bewegingsonderwijs

Op basis van de voorgaande paragrafen kan geconcludeerd worden dat in 2039 een totale behoefte aan gymzalen voor bewegingsonderwijs bestaat uit ca. 18 gymzalen (uitgaande van gedeeld gebruik door zowel special, primair en voortgezet onderwijs).

Onderwijs	Aantal klokuren (2,25 uur per groep per week)	Aantal gymzalen
Primair onderwijs	345	13
Speciaal onderwijs	173	4
Voortgezet onderwijs	27	1
Totaal verwacht aantal gymzalen	545	18

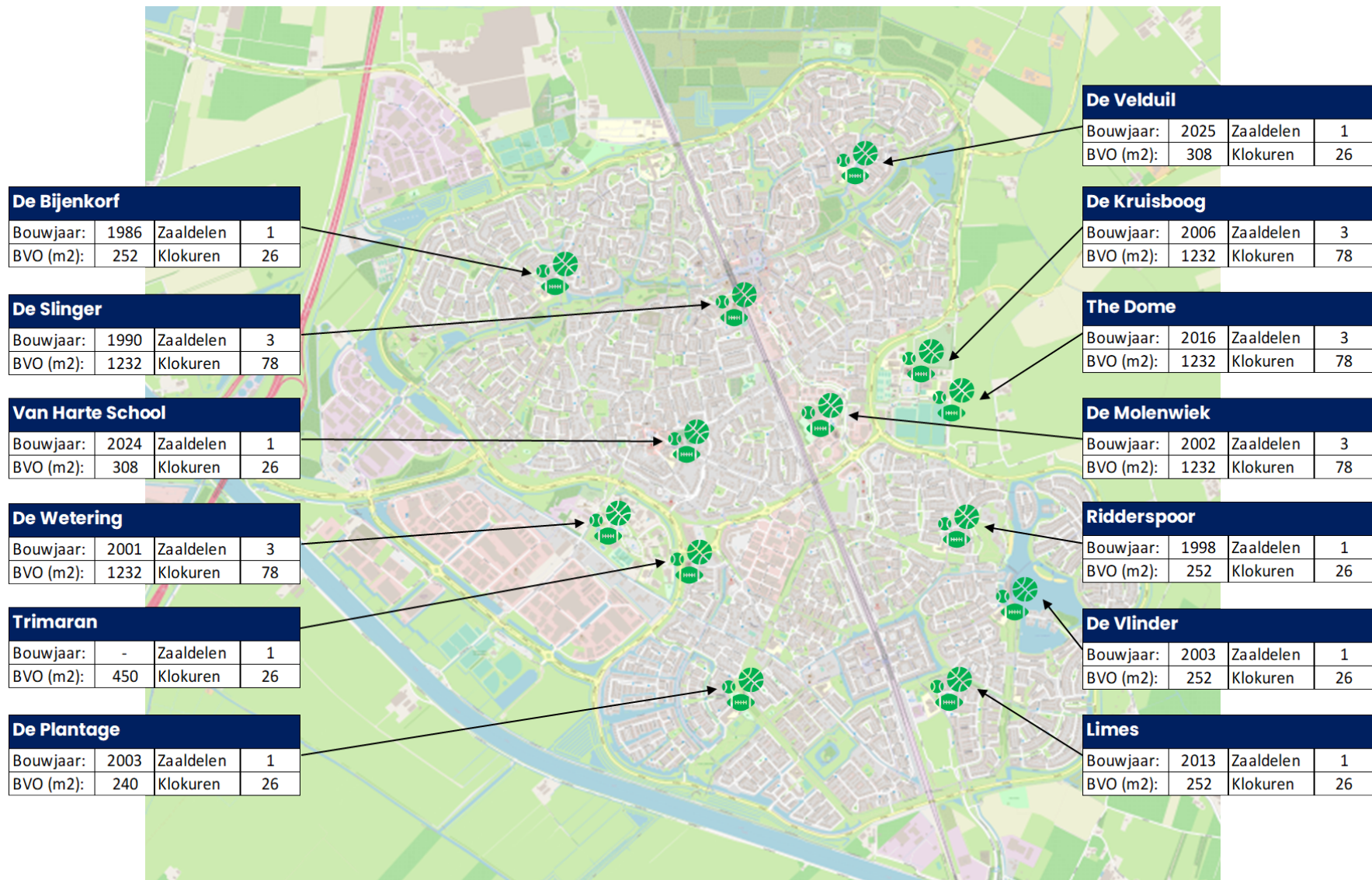
Tabel 7: Totaaloverzicht capaciteitsbehoefte bewegingsonderwijs

5.3.5 Beschikbare capaciteit bewegingsonderwijs Houten

In tabel 8 zijn de beschikbare locaties voor bewegingsonderwijs met de daarbij behorende beschikbare capaciteit opgegeven. Op basis van de zalen die nu beschikbaar zijn voor bewegingsonderwijs en de verwachte behoefte, wordt geconcludeerd dat er voldoende capaciteit aanwezig is voor bewegingsonderwijs, ook voor de aanvullende ambitie.

Accommodaties	Zaaldelen
De Bijenkorf	1
De Slinger	3
Van Harte School	1
De Wetering	3
Trimaran	1
De Plantage	1
De Velduil	1
De Kruisboog	3
The Dome	3
De Molenwiek	3
Ridderspoor	1
De Vlinder	1
Limes	1
Totaal	23

Tabel 8: Overzicht huidige sportaccommodaties.

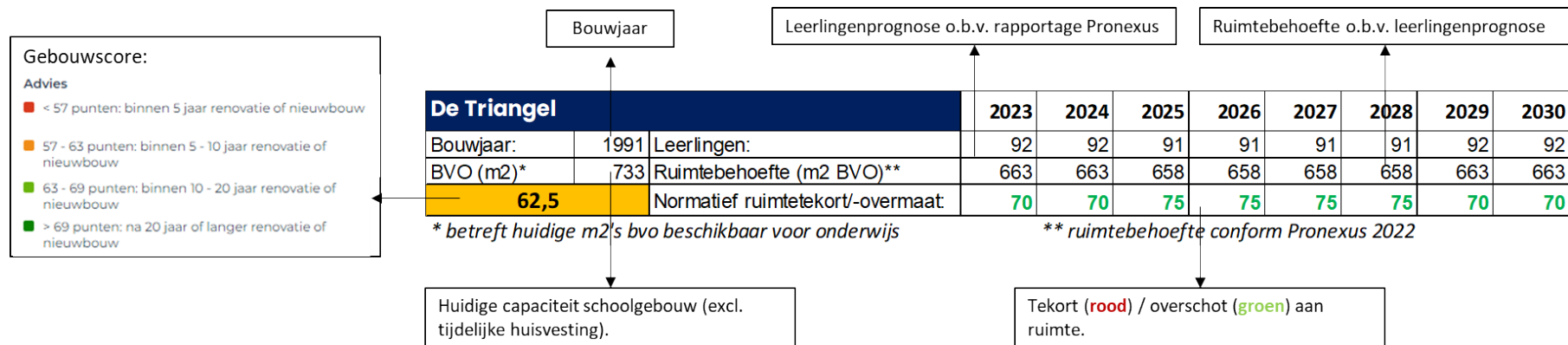
Figuur 5: Locaties bewegingsonderwijs gemeente Houten.

5.4. Scholenlandschap

De diverse scenario's worden onderbouwd aan de hand van de quickscanscores, de capaciteitsanalyse en overige afwegingscriteria. De scenario's en prioritering zijn tot stand gekomen in samenspraak met de schoolbesturen. Er wordt nog geen afweging gemaakt ten aanzien van (ver)nieuwbouw, renovatie of opheffing (c.q. samenvoeging). Dit vereist bij de uitvoering van het IHP per locatie een gedegen afweging middels haalbaarheidsonderzoeken.

De huidige situatie binnen gemeente Houten is weergegeven op diverse scholenlandschappen (per kwadrant). Hieronder volgt een toelichting over hoe de kaarten en labels gelezen moeten worden:

- De labels in de kaarten geven een toelichting op het betreffende schoolgebouw.
- De kleur van de stip op de kaart correspondeert met het schoolbestuur.
- Onder de schoolnaam staat de quickscan-score weergegeven met de kleur van de vervangingstermijn.
- Het label geeft de leerlingenprognose voor 2023 t/m 2030 weer.
- Het label geeft de bijbehorende ruimtebehoefte, bestaande m² bvo en ruimtetekorten/-overschotten weer. Overschotten worden hierbij in het groen weergegeven en tekorten in het rood.

Figuur 6: Voorbeeld label voor kaarten in paragraaf 5.4.

5.4.1 Noordoost

De volgende scenario's zijn besproken:

De Triangel		2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Bouwjaar:	1991	Leerlingen:	92	92	91	91	91	92	92
BVO (m2)*	733	Ruimtebehoefte (m2 BVO)**	663	663	658	658	658	663	663
62,5		Normatief ruimtetekort/-overmaat:	70	70	75	75	75	70	70

* betreft huidige m2's bvo beschikbaar voor onderwijs

** ruimtebehoefte conform Pronex 2022

De Velduil (Eggeveld)		2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Bouwjaar:	2025	Leerlingen:	338	343	347	355	355	356	357
BVO (m2)*	2109	Ruimtebehoefte (m2 BVO)**	1900	1925	1945	1986	1986	1991	1996
95		Normatief ruimtetekort/-overmaat:	209	184	164	123	123	118	113

* betreft huidige m2's bvo beschikbaar voor onderwijs

** ruimtebehoefte conform Pronex 2022

t Schoolhuys		2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Bouwjaar:	1986	Leerlingen:	189	190	190	194	194	194	192
BVO (m2)*	1189	Ruimtebehoefte (m2 BVO)**	1151	1156	1156	1176	1176	1176	1166
63		Normatief ruimtetekort/-overmaat:	38	33	33	13	13	13	23

* betreft huidige m2's bvo beschikbaar voor onderwijs

** ruimtebehoefte conform Pronex 2022

De Velduil (afstoten na oplevering Eggeveld)		2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Bouwjaar:	1988	Leerlingen:	338	343	347	355	355	356	357
BVO (m2)*	1149	Ruimtebehoefte (m2 BVO)**	1900	1925	1945	1986	1986	1991	1996
0		Normatief ruimtetekort/-overmaat:	-751	-776	-796	-837	-837	-842	-847

* betreft huidige m2's bvo beschikbaar voor onderwijs

** ruimtebehoefte conform Pronex 2022

Het Mozaïek		2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Bouwjaar:	1984	Leerlingen:	201	207	213	225	235	242	254
BVO (m2)*	1426	Ruimtebehoefte (m2 BVO)**	1211	1241	1271	1332	1382	1417	1518
62,5		Normatief ruimtetekort/-overmaat:	215	185	155	94	44	9	-52

* betreft huidige m2's bvo beschikbaar voor onderwijs

** Ruimtebehoefte conform Pronex 2022

Berg en Bosch		2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Bouwjaar:	2010	Leerlingen:	293	292	292	293	295	296	298
BVO (m2)*	3429	Ruimtebehoefte (m2 BVO)**	3580	3569	3569	3580	3602	3613	3635
74		Normatief ruimtetekort/-overmaat:	-151	-140	-140	-151	-173	-173	-184

* betreft huidige m2's bvo beschikbaar voor onderwijs

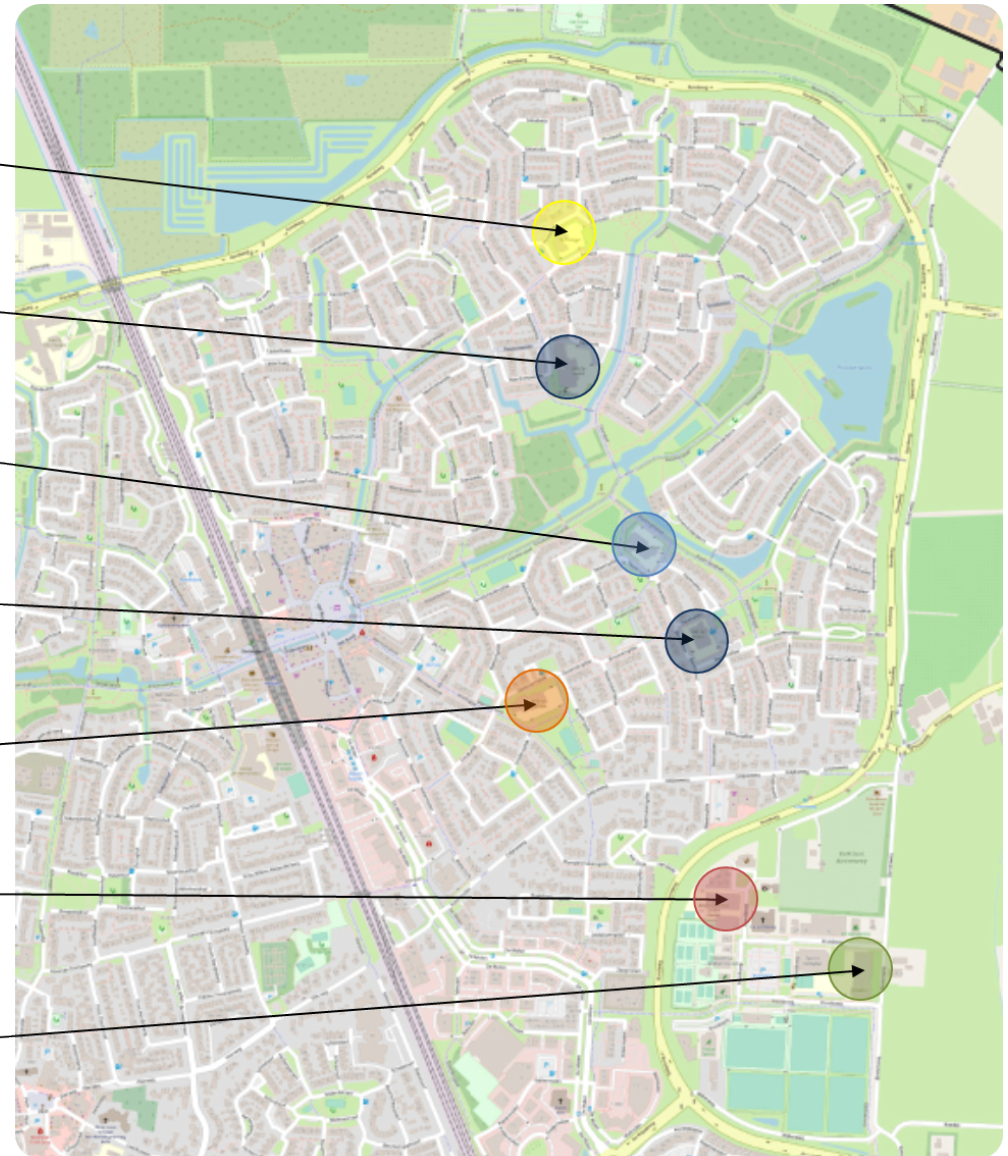
** Ruimtebehoefte conform Pronex 2022

VMBO Houtens		2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Bouwjaar:	2011	Leerlingen:	593	580	568	558	540	533	527
BVO (m2)*	5445	Ruimtebehoefte (m2 BVO)**	5013	4933	4867	4814	4748	4662	4662
74		Normatief ruimtetekort/-overmaat:	432	512	578	631	697	743	783

* betreft huidige m2's bvo beschikbaar voor onderwijs

** Ruimtebehoefte conform Pronex 2022

Stichting Montessori Onderwijs Houten	Fluenta
Educatis	Stichting Gewoon Speciaal Onderwijs
Fectio	LEV-WN
Stichting Openbaar Onderwijs Houten	HIJN Scholengroep

- **'t Schoolhuys / Het Mozaïek:** Voor de scholen 't Schoolhuys en het Mozaïek wordt onderzocht of clustering haalbaar en wenselijk is. Indien blijkt dat clustering van alle scholen niet wenselijk is zal er solitaire (ver)nieuwbouw/renovatie als uitgangspunt genomen worden. De scholen komen in aanmerking voor vernieuwing in de termijn van 5 – 10 jaar.
 - Scenario 1: Clustering scholen op nader te bepalen locatie.
 - Scenario 2: Solitaire renovatie / (ver)nieuwbouw.
- **De Triangel:** De Triangel heeft de voorkeur uitgesproken om als solidair project vernieuwd te worden. Indien er echter grote voordelen te behalen zijn middels clustering met één van bovenstaande scholen ('t Schoolhuys of het Mozaïek) staat het schoolbestuur er voor open om dit te verkennen. Uitgangspunt is solitaire vernieuwing in de termijn van 5 – 10 jaar.
- **De Velduil:** De Velduil wordt op dit moment vernieuwd. Een verdere aanpassing is niet aan de orde binnen de looptijd van dit IHP.
- **Berg en Bosch:** Het speciaal onderwijs blijft groeien en de ruimte binnen de Berg en Boschschool is krap. De school gaat in de toekomst te maken krijgen met een tekort aan ruimte. Gezien de leeftijd en de school is een vernieuwing niet aan de orde. Op korte termijn (termijn 0 – 5 jaar) dient onderzocht te worden of er elders ruimte beschikbaar is (wellicht bij VMBO Houtens) of dat er een uitbreiding gerealiseerd kan worden.
- **VMBO Houtens:** VMBO Houtens is een relatief nieuwe school. Een aanpassing is niet aan de orde binnen de looptijd van dit IHP.

5.4.2 Zuidoost

Ridderspoor			2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Bouwjaar:	1999	Leerlingen:	223	220	221	224	226	228	228	229
BVO (m2)*	1704	Ruimtebehoefte (m2 BVO)**	1322	1307	1312	1327	1337	1347	1347	1352
66,5	Normatief ruimte tekort/- overmaat:		382	397	392	377	367	357	357	352

* betreft huidige m2's bvo beschikbaar voor onderwijs

** ruimtebehoefte conform Pronexus 2022

De Vlinder			2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Bouwjaar:	2003	Leerlingen:	301	295	289	284	285	287	288	288
BVO (m2)*	2060	Ruimtebehoefte (m2 BVO)**	1714	1684	1654	1629	1634	1644	1649	1649
74,5	Normatief ruimte tekort/-overmaat:		346	376	406	431	426	416	411	411

* betreft huidige m2's bvo beschikbaar voor onderwijs

** ruimtebehoefte conform Pronexus 2022

De Fontein			2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Bouwjaar:	1999	Leerlingen:	240	246	252	260	260	264	266	267
BVO (m2)*	2018	Ruimtebehoefte (m2 BVO)**	1407	1437	1468	1508	1508	1528	1538	1543
73,5		Normatief ruimte tekort/-overmaat:	611	581	550	510	510	490	480	475

* betreft huidige m2's bvo beschikbaar voor onderwijs

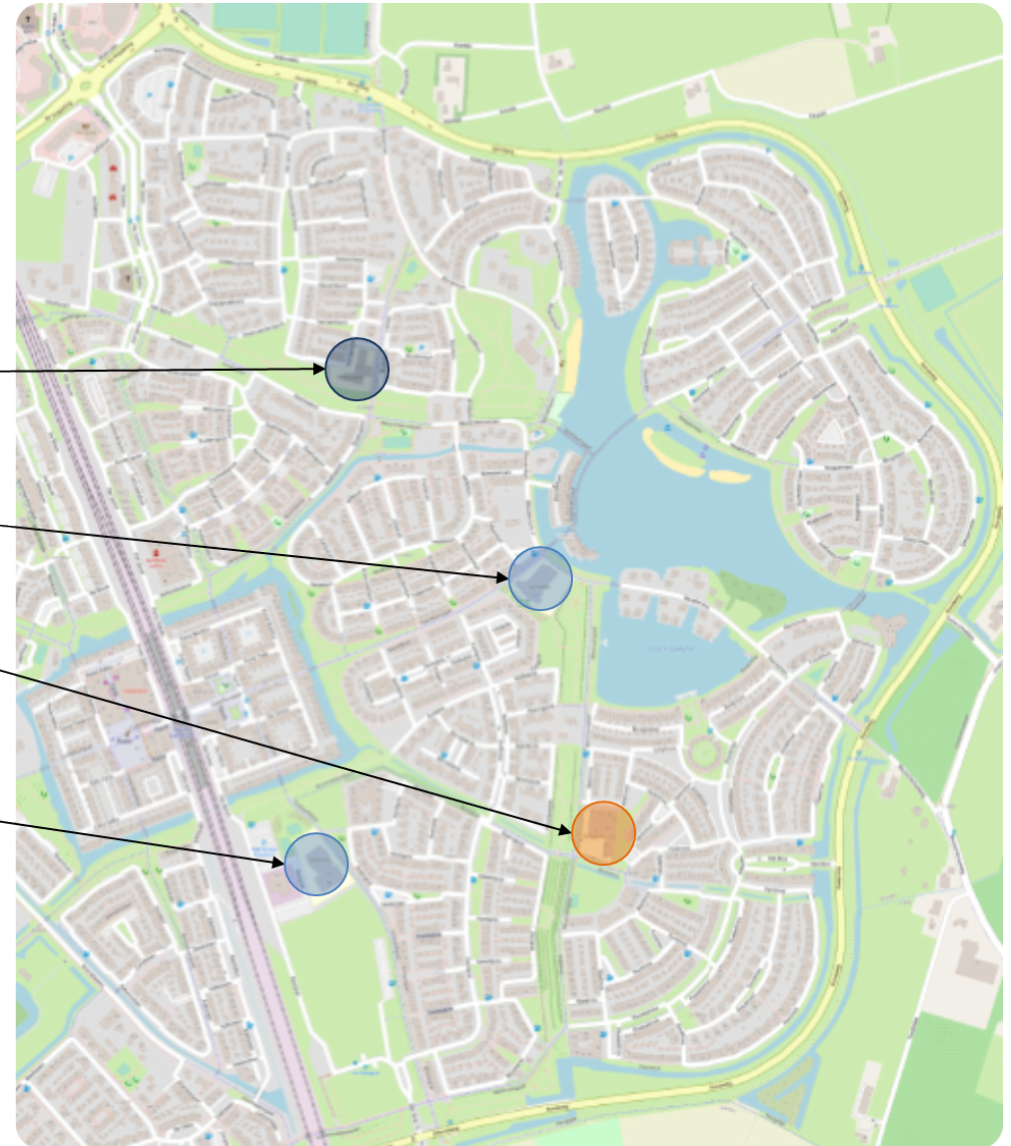
** ruimtebehoefte conform Pronexus 2022

Aventurijn (MFA Limes)		2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	
Bouwjaar:	2013	Leerlingen:	417	420	419	423	425	428	431	431
BVO (m2)*	3579	Ruimtebehoefte (m2 BVO)**	2298	2313	2308	2328	2338	2353	2368	2368
84	Normatief ruimte tekort/- overmaat:		1281	1266	1271	1251	1241	1226	1211	1211

* betreft huidige m2's bvo beschikbaar voor onderwijs

** ruimtebehoefte conform Pronexus 2022

Stichting Montessori Onderwijs Houten	Fluenta
Educatis	Stichting Gewoon Speciaal Onderwijs
Fectio	LEV-WN
Stichting Openbaar Onderwijs Houten	HIJN Scholengroep

De volgende scenario's zijn besproken:

- **Ridderspoor:** Er is een ruimteoverschot bij De Ridderspoor, een deel van het ruimteoverschot kan eventueel ingezet worden voor kinderopvang. Op basis van de QuickScan-score komt De Ridderspoor in aanmerking voor nieuwbouw of renovatie in de termijn 10 – 15 jaar.
- **De Vlinder:** Er is een ruimteoverschot bij De Vlinder, een deel van het ruimteoverschot kan eventueel ingezet worden voor kinderopvang. De Vlinder is een relatief nieuwe school. Een aanpassing is niet aan de orde binnen de looptijd van dit IHP.
- **De Fontein:** Er is een ruimteoverschot bij De Fontein, een deel van het ruimteoverschot kan eventueel ingezet worden voor kinderopvang. De Fontein is een relatief nieuwe school. Een aanpassing is niet aan de orde binnen de looptijd van dit IHP.
- **Aventurijn (MFA Limes):** Er is een aanzienlijk ruimteoverschot als gevolg van het vertrek van de Montessorischool, er dient onderzocht te worden hoe deze ruimte het beste ingezet kan worden. Deze ruimte wordt momenteel deels gebruikt door het taalatelier (2 leslokalen en spreekruimte). De aanstaande woningbouw in de wijk Hofstad 4b zal in de toekomst leiden tot de aanwas van meer leerlingen. Aventurijn is een nieuw gebouw. Een aanpassing is niet aan de orde binnen de looptijd van dit IHP.

5.4.3 Zuidwest

Montessorischool		2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Bouwjaar:	2022	Leerlingen:	275	270	265	263	264	263	263
BVO (m2)*	1980	Ruimtebehoefte (m2 BVO)**	1583	1558	1533	1523	1528	1523	1523
93		Normatief ruimtetekort/-overmaat:	397	422	447	457	452	457	457

* betreft huidige m2's bvo beschikbaar voor onderwijs

** ruimtebehoefte conform Pronexus 2022

Johannes Bogermanschool		2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Bouwjaar:	2013	Leerlingen:	230	226	221	217	219	221	225
BVO (m2)*	1460	Ruimtebehoefte (m2 BVO)**	1357	1337	1312	1292	1297	1302	1332
80		Normatief ruimtetekort/-overmaat:	103	123	148	168	163	158	128

* betreft huidige m2's bvo beschikbaar voor onderwijs

** ruimtebehoefte conform Pronexus 2022

De Zonnewijzer		2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Bouwjaar:	2003	Leerlingen:	363	348	337	328	320	315	313
BVO (m2)*	2103	Ruimtebehoefte (m2 BVO)**	2026	1950	1895	1850	1810	1784	1754
69		Normatief ruimtetekort/-overmaat:	77	153	208	253	293	319	349

* betreft huidige m2's bvo beschikbaar voor onderwijs

** ruimtebehoefte conform Pronexus 2022

De Stek		2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Bouwjaar:	2003	Leerlingen:	325	309	295	284	276	273	272
BVO (m2)*	1990	Ruimtebehoefte (m2 BVO)**	1835	1754	1684	1629	1588	1573	1568
72,5		Normatief ruimtetekort/-overmaat:	155	236	306	361	402	417	442

* betreft huidige m2's bvo beschikbaar voor onderwijs

** ruimtebehoefte conform Pronexus 2022

De Plantage		2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Bouwjaar:	2003	Leerlingen:	450	438	426	421	407	400	397
BVO (m2)*	2030	Ruimtebehoefte (m2 BVO)**	2464	2403	2343	2318	2247	2212	2197
72		Normatief ruimtetekort/-overmaat:	-434	-373	-313	-288	-217	-182	-167

* betreft huidige m2's bvo beschikbaar voor onderwijs

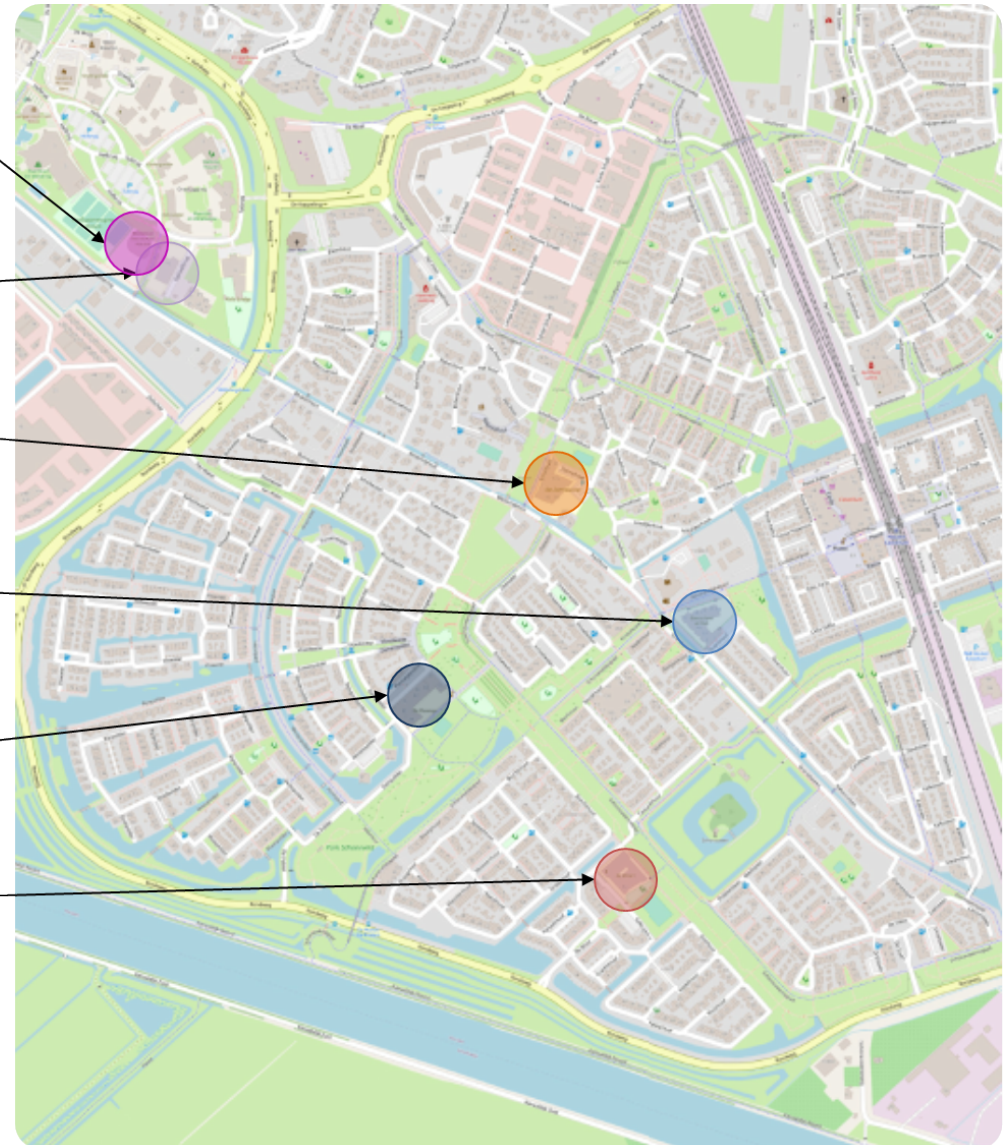
** ruimtebehoefte conform Pronexus 2022

De Wissel		2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Bouwjaar:	2006	Leerlingen:	82	81	81	81	82	82	83
BVO (m2)*	2300	Ruimtebehoefte (m2 BVO)**	906	898	898	898	906	914	914
71		Normatief ruimtetekort/-overmaat:	1394	1402	1402	1402	1394	1386	1386

* betreft huidige m2's bvo beschikbaar voor onderwijs

** ruimtebehoefte conform Pronexus 2022

Stichting Montessori Onderwijs Houten	Fluenta
Educatis	Stichting Gewoon Speciaal Onderwijs
Fectio	LEV-WN
Stichting Openbaar Onderwijs Houten	HIJN Scholengroep

De volgende scenario's zijn besproken:

- **Montessorischool:** De Montessorischool is een nieuwe school. Een aanpassing is niet aan de orde binnen de looptijd van dit IHP.
- **Johannes Bogermanschool:** De Johannes Bogermanschool is een relatief nieuwe school. Een aanpassing is niet aan de orde binnen de looptijd van dit IHP.
- **De Zonnewijzer:** Er is een toenemend ruimteoverschot bij De Zonnewijzer, een deel van het ruimteoverschot kan in de toekomst eventueel ingezet worden voor kinderopvang. Op basis van de QuickScan-score komt De Zonnewijzer in aanmerking voor nieuwbouw of renovatie in de termijn 10 – 15 jaar.
- **De Stek:** De Stek is een relatief nieuwe school. Een aanpassing is niet aan de orde binnen de looptijd van dit IHP.
- **De Plantage:** Er is een afnemend ruimtetekort bij De Plantage. Op dit moment wordt dit ruimtetekort opgelost door het gebruik van nabijgelegen schoolwoningen. In de toekomst zal dit gebruik in steeds mindere mate noodzakelijk zijn. Gezien de leeftijd van de school is een aanpassing niet aan de orde binnen de looptijd van dit IHP.
- **De Wissel:** De Wissel is een relatief nieuwe school. Een aanpassing is niet aan de orde binnen de looptijd van dit IHP.

5.4.4 Noordwest

De Zevensprong			2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Bouwjaar:	1989	Leerlingen:	114	111	109	109	109	110	110	111
BVO (m2)*	1405	Ruimtebehoefte (m2 BVO)**	773	758	748	748	748	753	753	758
66,5		Normatief ruimtetekort/-overmaat:	632	647	657	657	657	652	652	647

* betreft huidige m2's bvo beschikbaar voor onderwijs

** ruimtebehoefte conform Pronexus 2022

De Bijenkorf			2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Bouwjaar:	1986	Leerlingen:	231	236	245	255	257	259	259	260
BVO (m2)*	1318	Ruimtebehoefte (m2 BVO)**	1362	1387	1432	1483	1493	1503	1503	1508
64		Normatief ruimtetekort/-overmaat:	-44	-69	-114	-165	-175	-185	-185	-190

* betreft huidige m2's bvo beschikbaar voor onderwijs

** ruimtebehoefte conform Pronexus 2022

Wereldwjs			2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Bouwjaar:	1988	Leerlingen:	226	228	229	231	232	233	231	233
BVO (m2)*	1405	Ruimtebehoefte (m2 BVO)**	1337	1347	1352	1362	1367	1372	1362	1372
63,5		Normatief ruimtetekort/-overmaat:	68	58	53	43	38	33	43	33

* betreft huidige m2's bvo beschikbaar voor onderwijs

** ruimtebehoefte conform Pronexus 2022

College de Heemlanden			2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Bouwjaar:	1991	Leerlingen:	1443	1407	1370	1334	1305	1274	1250	1250
BVO (m2)*	8442	Ruimtebehoefte (m2 BVO)**	9308	9089	8876	8705	8521	8379	8278	8278
62,5		Normatief ruimtetekort/-overmaat:	-866	-647	-434	-263	-79	63	164	164

* betreft huidige m2's bvo beschikbaar voor onderwijs

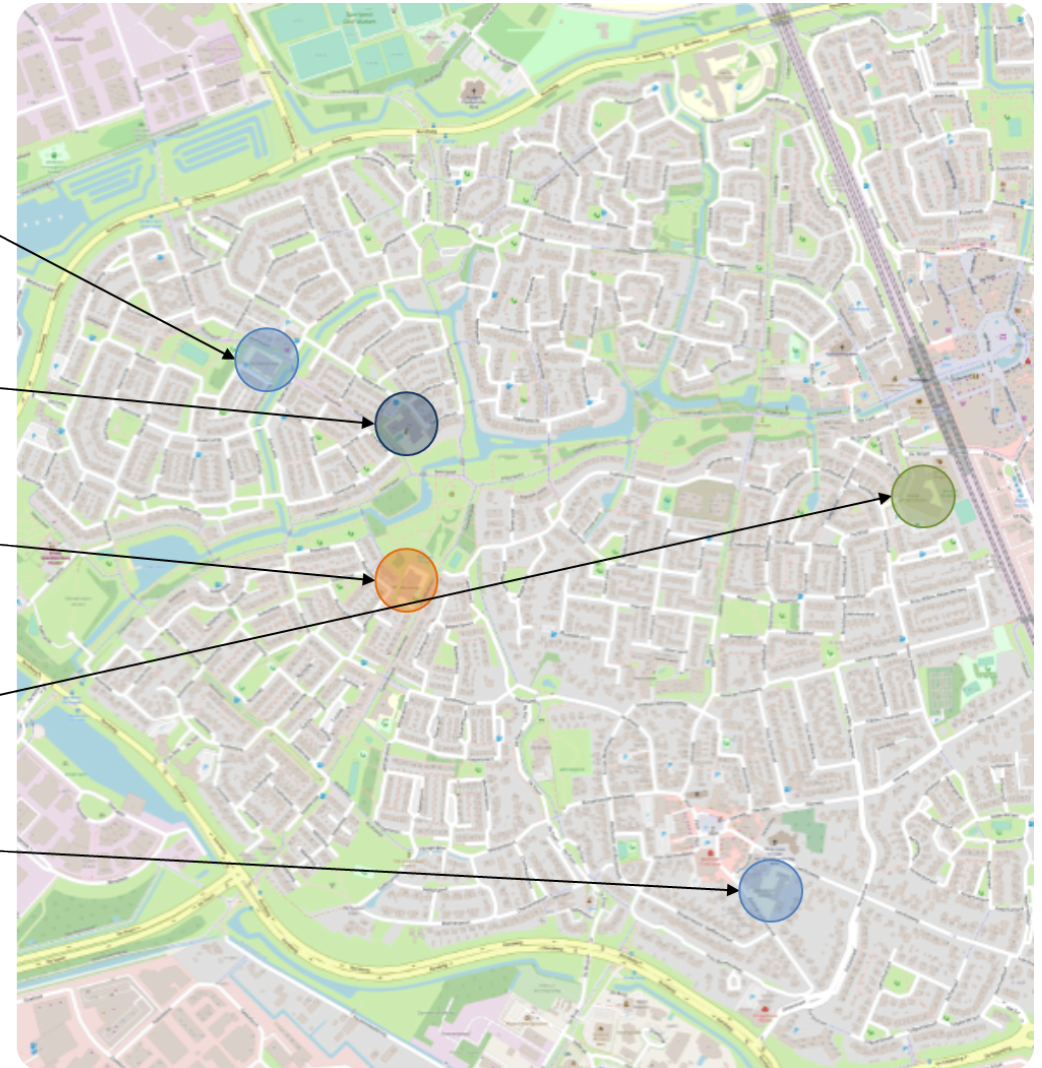
** Ruimtebehoefte conform Pronexus 2022

Van Harte School			2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Bouwjaar:	2024	Leerlingen:	210	206	199	200	204	206	205	206
BVO (m2)*	1395	Ruimtebehoefte (m2 BVO)**	1256	1236	1201	1206	1226	1236	1231	1236
96		Normatief ruimtetekort/-overmaat:	139	159	194	189	169	159	164	159

* betreft huidige m2's bvo beschikbaar voor onderwijs

** Ruimtebehoefte conform Pronexus 2022

Stichting Montessori Onderwijs Houten	Fluenta
Educatis	Stichting Gewoon Speciaal Onderwijs
Fectio	LEV-WN
Stichting Openbaar Onderwijs Houten	HIJN Scholengroep

De volgende scenario's zijn besproken:

- **De Zevensprong / De Bijenkorf:** Op korte termijn (0 – 5 jaar) wordt een onderzoek uitgevoerd naar de mogelijkheden om De Zevensprong en De Bijenkorf te clusteren (hierbij wordt ook een duurzamere oplossing, met het oog op het toekomstperspectief, voor de ruimtebehoefte van de Technieklabfabriek verkend). Het onderzoek dient duidelijkheid te geven in welke locatie het meest schikt voor deze clustering en welke aanvullende faciliteiten (kinderopvang, overige maatschappelijke faciliteiten) meegenomen dienen te worden in deze ontwikkeling. De huidige gymzaal dient integraal meegenomen te worden binnen deze ontwikkeling. Deze ontwikkeling wordt, gezien het huidige ruimtetekort bij De Bijenkorf, als urgent gezien en daardoor eerder dan de QuickScan-scores aangeven opgepakt.
- **Wereldwijs:** Gezien de beoogde ontwikkelingen betreffende De Zevensprong en De Bijenkorf biedt het kansen om de op een integrale manier te kijken naar de scholen in dit gebied. Na eventuele clustering van De Zevensprong en De Bijenkorf dient onderzocht te worden hoe de Wereldwijs en de Technieklabfabriek zich positioneren binnen de betreffende wijken. Om aansluiting te houden met de overige scholen in dit gebied is het streven om de Wereldwijs in de termijn van 5 – 10 jaar te vernieuwen middels (ver)nieuwbouw of renovatie. Dit is een afwijking op de geconstateerde QuickScan-score.
- **College de Heemlanden:** Op basis van de QuickScan-score komt College de Heemlanden in aanmerking voor nieuwbouw of renovatie in de termijn 5 – 10 jaar. Er dient een onderzoek uitgevoerd te worden naar een eventuele campusvorming met VMBO Houtens. Indien een dergelijk plan niet haalbaar is wordt gekeken naar solitaire (ver)nieuwbouw of renovatie.
- **Van Harte School:** De Van Harte School wordt op dit moment vernieuwd. Een verdere aanpassing is niet aan de orde binnen de looptijd van dit IHP.

5.4.5 Kernen

Het Mozaïek (Tullen 't Waal)		2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Bouwjaar:	1966	Leerlingen:	27	28	31	31	33	33	35
BVO (m2)*	502	Ruimtebehoefte (m2 BVO)**	136	141	156	156	166	166	176
60,5		Normatief ruimte tekort/-overmaat:	366	361	346	346	336	336	326

* betreft huidige m2's bvo beschikbaar voor onderwijs

** ruimtebehoefte conform Pronexus 2022

St. Michiel (Schalkwijk)		2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Bouwjaar:	1936	Leerlingen:	134	140	142	146	147	153	161
BVO (m2)*	1265	Ruimtebehoefte (m2 BVO)**	874	904	914	934	939	970	1010
59		Normatief ruimte tekort/-overmaat:	391	361	351	331	326	295	255

* betreft huidige m2's bvo beschikbaar voor onderwijs

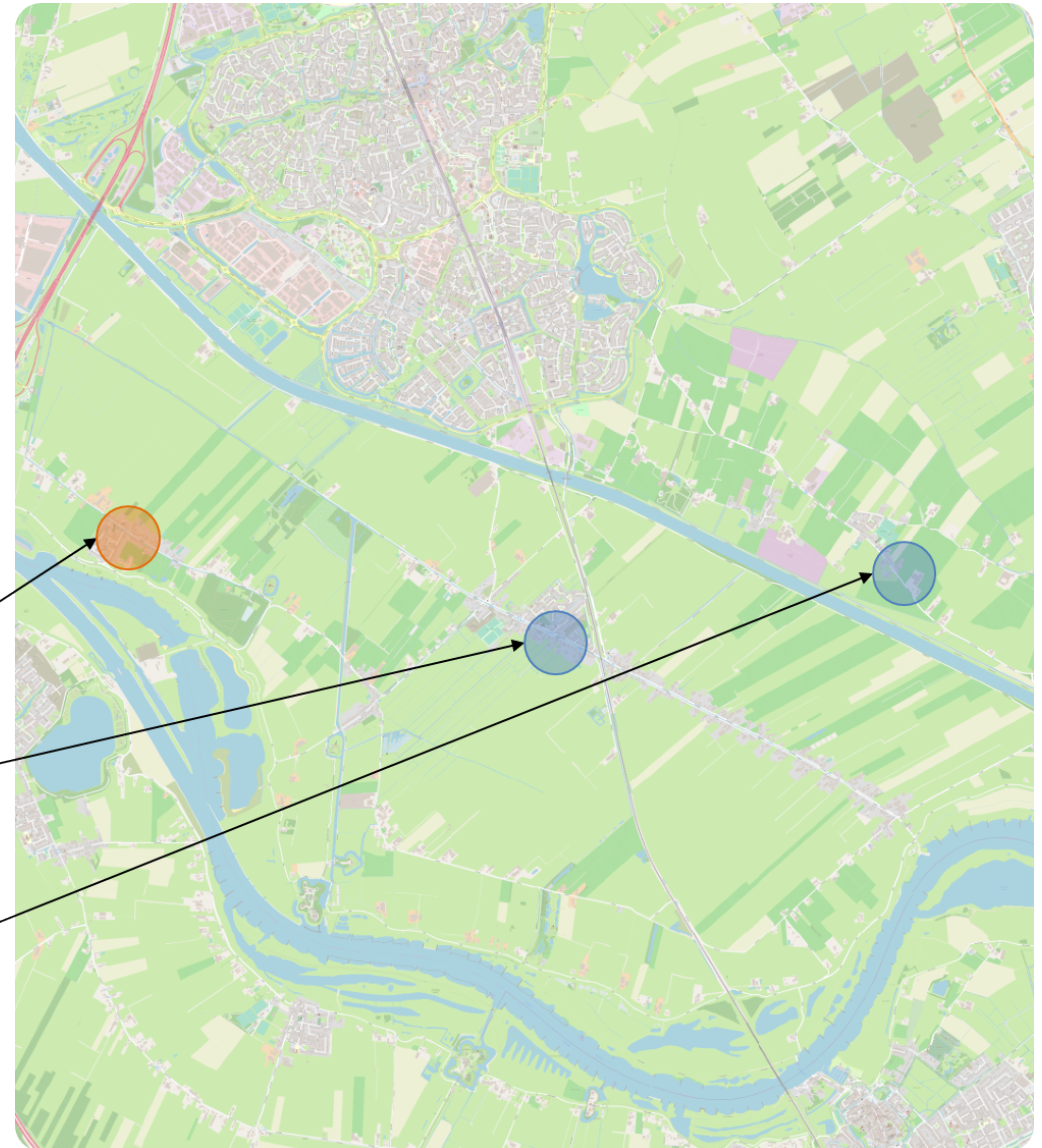
** ruimtebehoefte conform Pronexus 2022

De Boogerd ('t Goy)		2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Bouwjaar:	1929	Leerlingen:	40	39	39	38	38	39	42
BVO (m2)*	460	Ruimtebehoefte (m2 BVO)**	401	396	396	391	391	396	411
54		Normatief ruimte tekort/-overmaat:	59	64	64	69	69	64	49

* betreft huidige m2's bvo beschikbaar voor onderwijs

** ruimtebehoefte conform Pronexus 2022

Stichting Montessori Onderwijs Houten	Fluenta
Educatis	Stichting Gewoon Speciaal Onderwijs
Fectio	LEV-WN
Stichting Openbaar Onderwijs Houten	HIJN Scholengroep

De volgende scenario's zijn besproken:

- **Het Mozaïek (Tull en 't Waal) / St. Michiel (Schalkwijk) en De Boogerd ('t Goy):**
De scholen in de kernen hebben, naast de onderwijsfunctie, ook een belangrijke functie voor de leefbaarheid van de kern. Om de leefbaarheid in de kernen te behouden is het streven om de scholen in de kernen op korte termijn (0 – 5 jaar) te vernieuwen. Er dient per locatie onderzocht te worden of (ver)nieuwbouw dan wel renovatie de meest haalbare (zowel ruimtelijk als financieel) optie is. Binnen deze onderzoeken dient ook gekeken te worden naar het aanbieden van eventuele aanvullende faciliteiten binnen de gebouwen.

Verduurzaming

Meerdere scholen in Houten ervaren tekortkomingen op het gebied van de kwaliteit van het binnenmilieu of scoren slecht op de exploitatie. Voor sommige gebouwen kan deze vraag integraal meegenomen worden omdat deze gebouwen hoog op de prioriteitenlijst staan en dus al op korte termijn uitgevoerd zullen worden. Andere gebouwen staan op basis van de overige urgentiecriteria later gepland.

Voor alle gebouwen die op binnenmilieu en/of exploitatie in de QuickScans een 5 of lager scoren en die over meer dan 10 jaar in aanmerking komen voor (ver)nieuwbouw, wordt ervan uitgegaan dat in navolging van het IHP een specifiek onderzoek naar de kwaliteit van het binnenmilieu wordt uitgevoerd om te bepalen wat passende maatregelen om op korte termijn het binnenmilieu en de exploitatie te verbeteren. De onderzoeken zijn de verantwoordelijkheid van de gemeente en dienen z.s.m. uitgevoerd te worden. Voor deze onderzoeken is geen kostenreservering opgenomen in het financiële hoofdstuk. Dit betreft de volgende scholen:

- Berg en Bosch
- De Wissel
- VMBO Houtens (na een controle op het energieverbruik)

In aanvulling op de duurzaamheidsonderzoeken voor de hiervoor genoemde scholen dient er ook een beleid gevormd te worden ten aanzien van het verduurzamen van scholen die onderdeel zijn van een VVE (deze scholen zijn gehuisvest in de "plint" van een appartementencomplex).

Deze scholen hebben in de praktijk te maken met beperkingen i.r.t. het plaatsen van duurzaamheidsmaatregelen (denk bijvoorbeeld aan het plaatsen van PV-panelen op

een gedeeld dak). De gemeente dient in overleg met de schoolbesturen en de overige VVE-partners een beleid te formuleren waardoor de schoolbesturen zelfstandig kunnen verduurzamen. Het gaat binnen de gemeente Houten om de volgende scholen:

- De Plantage;
- De Stek;
- De Fontein;
- De Zonnewijzer.

Resume

Totaaloverzicht		2024 - 2043		
Project	Gebouwmaatregel	Aantal lln.	Omvang [m2 bvo]	Oplevering
Termijn 1		2024 - 2028		
De Boogerd ('t Goy)	Nieuwbouw	50	452	2027
Het Mozaïek (Tullen 't Waal)	Nieuwbouw	38	191	2027
St. Michiel (Schalkwijk)	Nieuwbouw	192	1166	2027
De Bijenkorf	Nieuwbouw	259	1503	2028
De Zevensprong	Nieuwbouw	127	839	2028
Termijn 2		2029 - 2033		
t Schoolhuys	Nieuwbouw	190	1156	2030
De Triangel	Nieuwbouw	92	663	2030
Het Mozaïek	Nieuwbouw	292	1669	2030
Wereldwijs	Nieuwbouw	255	1483	2033
College de Heemlanden	Nieuwbouw	1.206	8119	2033
Termijn 3		2034 - 2038		
De Zonnewijzer	Nieuwbouw	306	1739	2037
Ridderspoor	Nieuwbouw	229	1352	2038
Termijn 4		2039 - 2043		
De Plantage	Nieuwbouw	394	2182	2040
De Stek	Nieuwbouw	266	1538	2041
De Vlinder	Nieuwbouw	283	1623	2043
De Fontein	Nieuwbouw	264	1528	2043

Tabel 9: Overzicht programmering periode 2024 – 2043. Dit overzicht is excl. lopende projecten en verduurzamingsmaatregelen.

6. Financiële vertaling en CO₂-reductie

De in hoofdstuk 5 gepresenteerde scenario's voor het VO, PO, (V)SO en SBO worden in dit hoofdstuk voorzien van een financieel kader. Er wordt eerst ingegaan op de financiële vertaling voor onderwijshuisvesting (20 jaar) en vervolgens worden randvoorwaarden benoemd. Ook wordt ingegaan op de CO₂-reductie.

6.1. Gewenste kwaliteit

Met behulp van de kostenconfiguratoren van HEVO (door PO-raad en VO-raad erkende instrumenten ter bepaling van de investeringskosten) zijn de geldende investeringsniveaus per vierkante meter bepaald. Daarbij is aangesloten bij de visie. De gewenste kwaliteit is in dit IHP bepaald op (zie bijlage II voor een uitgebreidere toelichting op energieprestaties en kwaliteitsniveau):

- Bouwbesluit 2021.
- Energieneutraal voor nieuwbouw (gebouw gebonden), minimum bijna energieneutraal (BENG) voor renovatie/vernieuwbouw.
- Frisse Scholen: optimale prijs-kwaliteitverhouding voor onderdelen zoals ventilatiecapaciteit, lichtinval, akoestiek en temperatuur. Dit betreft in wezen de impact op gezondheid door het gebouw (zie Tabel 9).
- Esthetische onderwijskundige kwaliteit: (iets) meer gevelopeningen, een betere Frisse Scholen ventilatie-klasse in gangzones of op leerpleinen als open onderwijslandschap zodat deze ook voor onderwijs gebruikt kunnen worden en (beperkt) betere afwerkingsniveaus.
- Duurzaam en circulair bouwen: extra isolatie en triple glas. Het betreft keuzes waardoor het gebouw een stapje verder gaat dan ENG. Deze keuzes worden nu gemaakt omdat dit gedurende de levensduur van het gebouw lastig is om aan te passen. De basisambitie voor circulair bouwen is meegenomen in de bepaling van het investeringsbedrag. Hierdoor kan bijvoorbeeld de toepassing van groen beton gewaarborgd worden.
- Hoge mate van flexibiliteit en toekomstbestendigheid wordt in de kostenconfigurator vertaald naar 'toekomstbestendig bouwen': flexibiliteit door niet-dragende wanden zodat er bijvoorbeeld functiewijziging plaats kan vinden (tussentijds of bij einde gebruik door school). Ook is er extra transparantie, zijn er meer binnenwandopeningen en zijn er verplaatsbare paneelwanden voor interne

flexibiliteit, met name gericht op het faciliteren van onderwijsconcepten waarbij ook buiten het klaslokaal les wordt gegeven.

- Exploitatiegericht bouwen: toepassen van onderhoudsarme vloer- en wand-afwerking en aluminium kozijnen om hoge exploitatiekosten te voorkomen

Frisse Scholen - versie september 2015		Advies	verklaring keuze
Energie			
EPG	ENG	vanuit klimaatdoelstelling / CO ₂	
Duurzame energie	ENG	vanuit klimaatdoelstelling / CO ₂	
Beheer	Klasse A	incl. real-time energieverbruik en -opwekking zichtbaar op schermen	
Kwaliteitsborging	Klasse C=B=A	ook aantonen na volledig gebruiksjaar	
Lucht			
Luchtverversing	Klasse B	De Bouwbesluit-eis voor basisonderwijs voor alle onderwijsfuncties	
Spuiventilatie	Bouwbesluit		
Ruimtevolume	Klasse B	wel minimaal filterklasse conform Klasse A toepassen: F7	
Kwaliteit van de toevoerlucht	Klasse B		
Emissies van materialen	Klasse B=A	indien er sprake is van schadelijke uitstoot van de apparatuur zie ook rapport 'Naar een schone school' van VSR&OSB	
Emissies van apparatuur	Klasse A		
Schoonmaakbaarheid	Klasse C=B=A	Bij PO kan aandacht voor jongste kinderen wenselijk zijn	
Tabaksrook	Klasse A		
Toiletten	Klasse C		
Legionella	Klasse C=B=A		
Kwaliteitsborging	Klasse A		
Temperatuur			
Operatieve temperatuur winter	Klasse B	zonwering elektrisch bediend	
Operatieve temperatuur zomer	Klasse B		
Individuele beïnvloeding	Klasse C		
Lokaal thermisch discomfort	Klasse C		
Kwaliteitsborging	Klasse B=A		
Licht			
Kunstlicht	Klasse C + 400 lux	schakeling obv aanwezigheid & daglichtregeling	
Daglicht	Klasse C		
Helderheidswering	Klasse B		
Individuele beïnvloeding	Klasse C		
Kwaliteitsborging	Klasse B		
Geluid			
Geluidwering van de gevel	Klasse C=B	bij grenzend aan spoor of hoofdontsluitingsweg, Klasse A	
Installatiegeluid	Klasse C		
Ruimteakoestiek	Klasse C	ingericht lokaal benadert veelal Klasse B	
Luchtgeluidisolatie	Klasse C		
Contactgeluidisolatie	Klasse C=B=A	bij lokalen onderling geldt eis Klasse A	
Kwaliteitsborging	Klasse C=B=A		

Tabel 9: Kwaliteitskader Frisse Scholen. Bron: HEVO Kwaliteitsadvies 2024.

Deze uitgangspunten gaan verder dan het wettelijk verplichte kwaliteitsniveau. De argumentatie daarvoor is als volgt:

- BENG is onvoldoende om (voor onderwijshuisvesting) de klimaatdoelstelling van 95% CO₂-reductie te halen in 2050. De gebouwen van nu zullen naar alle waarschijnlijkheid voor 2050 ENG moeten zijn. Om investeringen in de toekomst te voorkomen is de keuze gemaakt om direct ENG te realiseren.
- In aansluiting op de visie en ambities van de gemeente en schoolbesturen is het HEVO kwaliteitsadvies Frisse Scholen toegevoegd. Gezonde huisvesting van leerlingen en docenten is een randvoorwaarde voor een goed schoolgebouw. Het concept van Frisse Scholen omvat de onderwerpen energie, lucht, temperatuur, licht en geluid. Met name het belang van een goede luchtkwaliteit en mogelijkheden voor voldoende ventilatie zijn gedurende de coronapandemie duidelijk geworden. Ook de andere aspecten zoals temperatuur, licht en geluid zijn belangrijk voor een gezond binnenklimaat en daarmee voor een prettige en gezonde omgeving waar leerlingen en docenten veel uren op een (school)dag doorbrengen.
- Onderdelen van de omschreven kwaliteitsambities komen eveneens ten goede aan de geformuleerde visie en de integrale definitie van duurzaamheid: gezonde, circulaire, exploitabele en toekomstbestendige schoolgebouwen. Schoolgebouwen waarin verschillende onderwijsvisies een plek kunnen krijgen, die aanpasbaar zijn naar de toekomst en waar een comfortabele ontwikkelomgeving verzekerd is.

Om niet alleen aan de wettelijke verplichting te voldoen maar om ook voor toekomstbestendige, langdurig bruikbare onderwijsgebouwen te zorgen is de realisatie van deze kwaliteitsuitgangspunten belangrijk en toekomstgericht.

Naast deze kwaliteitsuitgangspunten voor het gebouw is door de schoolbesturen en de gemeente Houten ook de duidelijke ambitie uitgesproken om groene en blauwe buitenruimten te realiseren (zie bouwsteen 3, duurzaamheid). Deze ambitie is nog niet financieel vertaald aangezien de kosten hiervoor sterk afhankelijk zijn van de gekozen uitwerking en de omvang van de buitenruimten. Er wordt aanbevolen de uitgangspunten hiervoor in gezamenlijkheid met schoolbesturen en gemeente af te stemmen.

6.2. Total Cost of Ownership

De gemeente en de schoolbesturen hebben de intentie uitgesproken om gezamenlijk de gewenste kwaliteit te realiseren. Daarbij streven de schoolbesturen ernaar om binnen hun financiële mogelijkheden een bijdrage aan de projecten te leveren volgens de principes van Total Cost of Ownership (TCO).

Hierbij maken schoolbesturen gebruik van de vergoeding voor materiële instandhouding (mi-vergoeding) die zij ontvangen van het rijk. De gewenste kwaliteit wordt bijvoorbeeld gefinancierd vanuit een verwacht exploitatievoordeel (op energiekosten) gedurende een deel van de levensduur van het gebouw en een besparing op onderhoud aan het bestaande gebouw voorafgaand aan een nieuwbouwopgave (besparing op investeringen in de lopende meerjarenonderhoudsplanning). De schoolbesturen geven aan dat zij aan de voorkant voorzichtig willen zijn in het toezeggen van bijdragen aan Total Cost of Ownership. Daarvoor zijn de volgende argumenten benoemd:

- De aanzienlijke tekorten op de vergoeding voor materiële instandhouding.
- De onzekerheid over het overheidsbeleid ten aanzien van de vergoeding voor materiële instandhouding.
- De positieve effecten van één nieuw gebouw zijn benodigd voor de negatieve exploitatie van de gehele portefeuille.
- De hoogte van de onderhoudskosten voor ENG-gebouwen is nog onvoldoende gebenchmarkt.
- De beperkte eigen financiële middelen en liquiditeit.

Indien er afspraken worden gemaakt ten aanzien van beheersvorm, eigendomsverhouding, samenwerkingsafspraken, exploitatie en financiële geldstromen, dient het effect van deze afspraken op Total Cost of Ownership te worden onderzocht. Bijvoorbeeld in het geval dat het schoolbestuur een deel van zijn materiële instandhoudingsvergoeding afdraagt aan de gemeente indien de gemeente eigenaar is.

Tijdens het opstellen van het IHP hebben gemeente en schoolbesturen een afspraak gemaakt over verdeling van de kosten. Onderstaande tabellen geven per sector (PO, VO en (V)SO) weer welke investeringskosten tot de basiskwaliteit horen en daarmee voor rekening van gemeente komen (excl. bijkomende kosten). Daarvoor heeft de gemeente de basiskwaliteit voor onderwijshuisvesting gedefinieerd en gewaarborgd. Het betreffen die onderdelen die essentieel zijn voor een goed schoolgebouw en daarom

niet afhankelijk dienen te zijn van een bijdrage van een schoolbestuur. De schoolbesturen kunnen er voor kiezen bij te dragen aan aanvullende kwaliteit.

De gemeente en schoolbesturen willen gezamenlijk nader in de haalbaarheidsonderzoeken (businesscases) onderzoeken hoe de stap van BENG naar ENG gefinancierd kan worden: energieneutraliteit. In recente projecten in de gemeente Houten is dit onderdelen door het schoolbestuur gefinancierd. Recente ontwikkelingen maken dat dit niet langer vanzelfsprekend is door o.a. netcongestie, onzekerheid omtrent de salderingsregeling en terughoudendheid van de schoolbesturen door hogere onderhoudskosten bij ENG installaties.

Nieuwbouw

De bepaling van de kwaliteitsambitie leidt tot indicatieve investeringsbedragen per m² brutovloeroppervlakte (bvo). Met behulp van de kostenconfiguratoren van HEVO zijn de geldende investeringsniveaus per vierkante meter bepaald.

Deze investeringsniveaus sluiten aan bij de in paragraaf 6.1. omschreven kwaliteit. De investeringsniveaus zijn weergegeven in tabel 11, 12 en 13. Er ontstaan schaalvoordelen bij het bouwen van een school met een grotere omvang (dit pleit voor clusteren van voorzieningen). Voor nieuwbouwprojecten wordt uitgegaan van een afschrijvingstermijn van 50 jaar in lijn met de financiële verordening van gemeente Houten.

Opmerking regiotoeslag: In de praktijk ziet men dat bouwkosten per regio (kunnen) verschillen. De kostenconfigurator gaat in de basis uit van projecten gerealiseerd in regio 's-Hertogenbosch. Er wordt 5% regiotoeslag gerekend voor projecten die in duurdere regio's vallen, zoals Houten.

Kostenconfigurator HEVO PO 1-1-2024

	Primair Onderwijs			
Aantal leerlingen	100	200	300	400
Uitgangspunt bouwlagen	1	1	2	2
Norm bvo	703	1206	1709	2212

Onderdeel	Basiskwaliteit			
	Kosten per vierkante meter			
Bouwbesluit + BENG	€ 3.112	€ 2.960	€ 2.686	€ 2.645
Marsh eisen	€ 32	€ 32	€ 32	€ 32
Herindeelbaar gebouw	€ 123	€ 123	€ 123	€ 123
Ambitieniveau Esthetische Kwaliteit	€ 145	€ 135	€ 141	€ 137
Werkplekken in verkeersruimten	€ 47	€ 45	€ 46	€ 45
Frisse Scholen kwaliteitsadvies HEVO	€ 292	€ 279	€ 258	€ 253
Duurzaam bouwen (circulair)	€ 42	€ 38	€ 27	€ 26
Kosten basiskwaliteit	€ 3.793	€ 3.612	€ 3.313	€ 3.261

Onderdeel	Energieneutraliteit			
	Kosten per vierkante meter			
Aanvullende kosten ENG	€ 138	€ 136	€ 115	€ 113
Kosten energieneutraliteit	€ 138	€ 136	€ 115	€ 113

Onderdeel	Aanvullende kwaliteit			
	Kosten per vierkante meter			
Exploitatiegericht bouwen	€ 115	€ 108	€ 114	€ 111
Vergroten zichtlijnen	€ 27	€ 27	€ 27	€ 27
Verplaatsbare panelenwanden	€ 115	€ 67	€ 47	€ 37
Kosten aanvullende kwaliteit (optie)	€ 257	€ 202	€ 188	€ 175

Totale kosten (excl. Regiotoeslag)	€ 4.188	€ 3.950	€ 3.616	€ 3.549
Regiotoeslag	€ 209	€ 198	€ 181	€ 177
Totale kosten (incl. Regiotoeslag)	€ 4.397	€ 4.148	€ 3.797	€ 3.726

Tabel 11: Kostenkengetal nieuwbouw voor PO.

Kostenconfigurator HEVO (V)SO 1-1-2024

	(Voortgezet) Speciaal Onderwijs			
Cat A. / Cat. B	SO - A	SO - B	VSO - A	VSO - B
Aantal leerlingen	100	200	300	400
Uitgangspunt bouwlagen	1	1	2	2
Norm bvo	1250	1750	2810	3470

Onderdeel	Basiskwaliteit			
	Kosten per vierkante meter			
Bouwbesluit + BENG	€ 3.140	€ 3.091	€ 2.858	€ 2.814
Marsh eisen	€ 33	€ 33	€ 33	€ 33
Herindeelbaar gebouw	€ 123	€ 123	€ 123	€ 123
Ambitieniveau Esthetische Kwaliteit	€ 146	€ 142	€ 144	€ 142
Werkplekken in verkeersruimten	€ 47	€ 46	€ 46	€ 46
Frisse Scholen kwaliteitsadvies HEVO	€ 296	€ 278	€ 250	€ 249
Duurzaam bouwen (circulair)	€ 38	€ 36	€ 25	€ 24
Kosten basiskwaliteit	€ 3.823	€ 3.749	€ 3.479	€ 3.431

Onderdeel	Energieneutraliteit			
	Kosten per vierkante meter			
Aanvullende kosten ENG	€ 136	€ 136	€ 117	€ 116
Kosten energieneutraliteit	€ 136	€ 136	€ 117	€ 116

Onderdeel	Aanvullende kwaliteit			
	Kosten per vierkante meter			
Exploitatiegericht bouwen	€ 116	€ 113	€ 116	€ 115
Vergroten zichtlijnen	€ 27	€ 27	€ 27	€ 27
Verplaatsbare panelenwanden	€ 65	€ 46	€ 29	€ 23
Kosten aanvullende kwaliteit (optie)	€ 208	€ 186	€ 172	€ 165

Totale kosten (excl. Regiotoeslag)	€ 4.167	€ 4.071	€ 3.768	€ 3.712
Regiotoeslag	€ 208	€ 204	€ 188	€ 186
Totale kosten (incl. Regiotoeslag)	€ 4.375	€ 4.275	€ 3.956	€ 3.898

Tabel 12: kostenkengetal nieuwbouw voor SO/VSO/SBO. 1: Cat. A = SH/ESM, VISG, LZ, ZMOK, ZMLK en Pl. | Cat. B=DO, LG en MG.

Kostenconfigurator HEVO VO 1-1-2024

Onderdeel	Voortgezet Onderwijs		
	vmbo	havo/vwo	vmbo/havo /vwo
Voortgezet onderwijs			
Uitgangspunt bouwlagen	2	3	3
Norm bvo	5000	8000	13000

Onderdeel	Basiskwaliteit		
	Kosten per vierkante meter		
Bouwbesluit + BENG	€ 2.489	€ 2.313	€ 2.282
Marsh eisen	€ 32	€ 32	€ 32
Herindeelbaar gebouw	€ 121	€ 121	€ 121
Ambitieniveau Esthetische Kwaliteit	€ 126	€ 125	€ 122
Werkplekken in verkeersruimten	€ 44	€ 44	€ 43
Frisse Scholen kwaliteitsadvies HEVO	€ 237	€ 225	€ 219
Duurzaam bouwen (circulair)	€ 23	€ 20	€ 19
Kosten basiskwaliteit	€ 3.072	€ 2.880	€ 2.838

Onderdeel	Energieneutraliteit		
	Kosten per vierkante meter		
Aanvullende kosten ENG	€ 105	€ 98	€ 99
Kosten energieneutraliteit	€ 105	€ 98	€ 99

Onderdeel	Aanvullende kwaliteit		
	Kosten per vierkante meter		
Exploitatiegericht bouwen	€ 113	€ 114	€ 111
Vergroten zichtlijnen	€ 26	€ 26	€ 26
Verplaatsbare panelenwanden	€ 16	€ 10	€ 6
Kosten aanvullende kwaliteit (optie)	€ 155	€ 150	€ 143

Totale kosten (excl. Regiotoeslag)	€ 3.332	€ 3.128	€ 3.080
Regiotoeslag	€ 167	€ 156	€ 154
Totale kosten (incl. Regiotoeslag)	€ 3.499	€ 3.284	€ 3.234

Tabel 13: kostenkengetal nieuwbouw voor VO

6.3. Uitgangspunten financiële vertaling onderwijs

De overzichten op de volgende pagina's tonen de investeringskosten. Daarbij zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

1. De kostenconfigurator uit 2024 is gehanteerd en is inclusief btw, prijspeil 1 januari 2024. Periodieke indexatie op basis van BDB-index als basis voor de financiële vertaling van dit IHP is noodzakelijk. Het prijsniveau is gebaseerd op de regio Houten. Risico's ten aanzien van de bouwkosten zijn ook te vinden in de algemene prijsontwikkeling van bouwprojecten in Nederland en de regio Houten. De kostenconfigurator gaat uit van normale marktomstandigheden voor wat betreft beschikbaarheid van materialen en inschrijvingen van aannemers bij projecten.
2. In de investeringskosten zijn ook diverse honoraria en vaste aanvullende kosten opgenomen. Daarbij is rekening gehouden met de volgende kosten: honoraria (voor ontwerpteamleden (architect, installatieadviseur, constructeur, bouwfysicus en projectmanager), niet voor interne projectleider gemeente), aansluitkosten, heffingen, verzekeringen, beperkte risicoverrekening en onvoorzien. De aanvullende kosten zijn gebaseerd op een eenvoudig gebouw met een compacte gebouwworm en een daarbij passende voorbereidings- en uitvoeringsplanning.
3. Bijkomende kosten die locatiegebonden zijn, of anderszins niet vallen onder de bouwkosten en bijkomende kosten voor de realisatie van een schoolgebouw, zijn niet opgenomen in de financiële vertaling. Per opgave komen er nog diverse kosten bij, dit kan sterk verschillen. De kosten waarmee rekening moet worden gehouden zijn onder andere kosten voor tijdelijke huisvesting, grondkosten, locatiegebonden kosten, kosten voor bouwrijp maken, sloopkosten en asbestsanering, interne kosten voor gemeente/schoolbestuur bijvoorbeeld voor adviezen of projectbegeleiding, kosten voor organisatorische ondersteuning, voorfinanciering kinderopvang, inrichtingskosten (losse inrichting) en verhuiskosten. Ook financieringskosten zoals rentekosten, startkosten of faseringskosten zijn niet opgenomen. Deze kosten kunnen hoog oplopen, zeker als tijdelijke huisvesting benodigd is. Gemiddeld gezien betreft het op een totale opgave van een gemeente (dus over alle schoolgebouwen berekend) 20% van de investeringskosten uit het IHP. Het kan echter zijn dat voor het ene schoolgebouw slechts 10% nodig is en het volgende schoolgebouw 50% aan extra kosten met zich meebrengt. Dit is met name afhankelijk van de noodzaak tot tijdelijke huisvesting. Deze zijn in dit IHP geschat op 20%. Per opgave worden deze na het IHP nader gespecificeerd en onderbouwd in de businesscase.

4. Er is voor de ruimtebehoefte bij de doorrekening van de investeringskosten uitgegaan van het geprognosticeerde leerlingenaantal in 2039 (over 15 jaar) uit de prognose van Pronexus van 2022; de prognoses worden jaarlijks geactualiseerd. In de businesscases, voorafgaand aan het afgeven van een voorbereidingskrediet, wordt het leerlingenaantal nogmaals herijkt.
5. Binnen de financiële vertaling zijn de verwachte indicatieve investeringskosten per periode van 5 jaar opgenomen (0-5 jaar, 5-10 jaar, 10-15 jaar en 15 – 20 jaar).
6. Vooralsnog is voor de investeringskosten voor iedere vervangings- en uitbreidingsopgave uitgegaan van nieuwbouw. In de businesscases zal de afweging tussen (ver)nieuwbouw en renovatie plaatsvinden en worden de daadwerkelijke kosten in beeld gebracht.
7. Uit spreidingsoverwegingen zijn in termijn vier de scholen opgenomen gedurende de looptijd van dit IHP de leeftijdsgrens van 40 jaar bereiken en waarvoor geen duurzaamheidsscan is voorzien.
8. Het streven is om projecten te realiseren in de termijn waarin de projecten zijn genoemd. Indien er op projectniveau vertraging ontstaat in een of meerdere projecten, blijft het mogelijk om andere projecten parallel op te pakken.

6.4. Overzicht investeringskosten schoolgebouwen

In het navolgende overzicht worden indicatieve investeringskosten inclusief btw prijspeil 1 januari 2024 (excl. kosten voor onderzoek naar verduurzamingsmaatregelen) per termijn weergegeven.

		Kosten basiskwaliteit (gemeente)	Kosten energieneutraal bouwen	Kosten aanvullende kwaliteit (schoolbesturen)	Bijkomende kosten
Termijn 1	2024 - 2028	€ 16.410.308	€ 569.692	€ 892.000	€ 3.574.400
Termijn 2	2029 - 2033	€ 44.163.338	€ 1.440.157	€ 1.722.000	€ 9.465.000
Termijn 3	2034 - 2038	€ 11.216.140	€ 383.860	€ 612.000	€ 2.442.400
Termijn 4	2039 - 2043	€ 25.461.334	€ 888.666	€ 1.386.000	€ 5.547.200
		€ 97.251.120	€ 3.282.375	€ 4.612.000	€ 21.029.000

Tabel 14: Overzicht indicatieve investeringskosten per fase.

Op de volgende pagina's is het totaaloverzicht van de doorrekening voor termijnen 1 t/m 4 opgenomen.

Totaaloverzicht		2024 - 2043									
Project	Gebouwmaatregel	Aantal lln.	Omvang [m2 bvo]	Oplevering	Kosten basiskwaliteit (gemeente)		Kosten energieneutraal bouwen		Kosten aanvullende kwaliteit (schoolbesturen)		Bijkomende kosten
Termijn 1		2024 - 2028									
De Boogerd ('t Goy)	Nieuwbouw	50	452	2027	€	1.824.000	€	62.000	€	99.000	€ 397.000
Het Mozaïek (Tullen 't Waal)	Nieuwbouw	38	191	2027	€	772.000	€	26.000	€	42.000	€ 168.000
St. Michiel (Schalkwijk)	Nieuwbouw	192	1166	2027	€	4.709.000	€	161.000	€	256.000	€ 1.025.000
De Bijenkorf	Nieuwbouw	259	1503	2028	€	5.718.000	€	204.000	€	311.000	€ 1.247.000
De Zevensprong	Nieuwbouw	127	839	2028	€	3.388.000	€	116.000	€	184.000	€ 738.000
					€	16.411.000	€	569.000	€	892.000	€ 3.575.000
Termijn 2		2029 - 2033									
t Schoolhuys	Nieuwbouw	190	1156	2030	€	4.828.000	€	159.000	€	95.000	€ 1.016.000
De Triangel	Nieuwbouw	92	663	2030	€	2.768.000	€	91.000	€	55.000	€ 583.000
Het Mozaïek	Nieuwbouw	292	1669	2030	€	6.576.000	€	192.000	€	154.000	€ 1.384.000
Wereldwijs	Nieuwbouw	255	1483	2033	€	5.843.000	€	202.000	€	105.000	€ 1.230.000
College de Heemlanden	Nieuwbouw	1.206	8119	2033	€	24.148.000	€	796.000	€	1.313.000	€ 5.251.000
					€	44.163.000	€	1.440.000	€	1.722.000	€ 9.464.000
Termijn 3		2034 - 2038									
De Zonnewijzer	Nieuwbouw	306	1739	2037	€	6.073.000	€	200.000	€	331.000	€ 1.321.000
Ridderspoor	Nieuwbouw	229	1352	2038	€	5.143.000	€	184.000	€	281.000	€ 1.122.000
					€	11.216.000	€	384.000	€	612.000	€ 2.443.000
Termijn 4		2039 - 2043									
De Plantage	Nieuwbouw	394	2182	2040	€	7.619.000	€	251.000	€	414.000	€ 1.657.000
De Stek	Nieuwbouw	266	1538	2041	€	5.852.000	€	209.000	€	319.000	€ 1.276.000
De Vlinder	Nieuwbouw	283	1623	2043	€	6.177.000	€	221.000	€	336.000	€ 1.347.000
De Fontein	Nieuwbouw	264	1528	2043	€	5.813.000	€	208.000	€	317.000	€ 1.268.000
					€	25.461.000	€	889.000	€	1.386.000	€ 5.548.000
Totaal					€	97.251.000	€	3.282.000	€	4.612.000	€ 21.030.000

Tabel 15: Overzicht investeringskosten per fase en per scenario.

6.5. De interpretatie van investeringskosten uit dit IHP

In het IHP en het daaropvolgende onderwijshuisvestingsbeleid zijn de kwaliteitsuitgangspunten taakstellend. Deze zijn in samenspraak tussen gemeente en schoolbesturen vastgesteld. De gemeente maakt zich hard voor deze kwaliteitsuitgangspunten, die zijn omschreven in de visie op onderwijshuisvesting (paragraaf 3.1 van dit IHP). Het IHP geeft vervolgens een doorkijk naar wat dit betekent voor de investeringskosten. Deze investeringskosten zijn gepresenteerd in de vorm van kengetallen en zijn indicatief. Het doel van het investeringskostenoverzicht in paragraaf 6.3 is om de gemeente en de schoolbesturen inzicht te geven in de financiële omvang van de opgave en hen te helpen bij de voorbereiding van deze opgave.

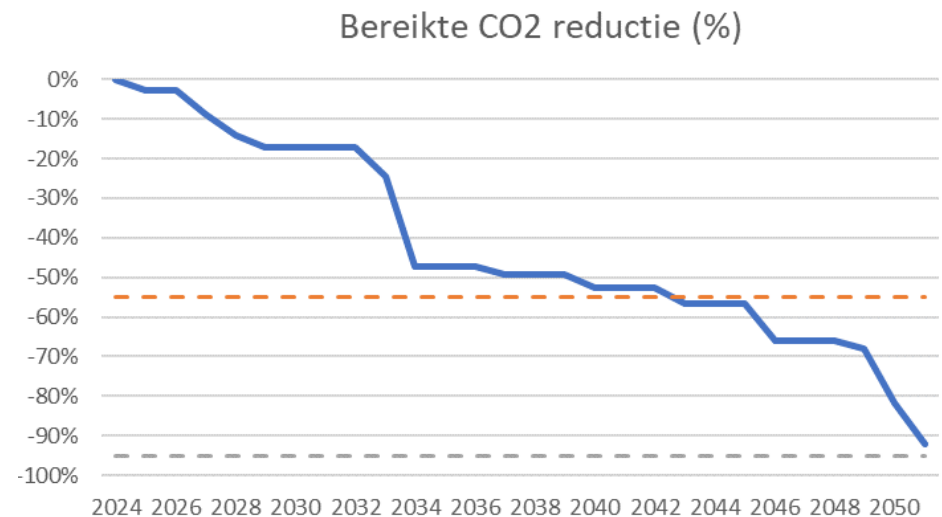
Na afronding van het IHP worden voor de individuele projecten, op het moment dat deze actueel worden, haalbaarheidsonderzoeken uitgevoerd. In deze haalbaarheidsonderzoeken worden de investeringskosten opnieuw berekend, nu op basis van *projectspecifieke* kengetallen. In deze fase wordt immers duidelijk voor hoeveel leerlingen en hoeveel vierkante meters daadwerkelijk gebouwd wordt, op welke locatie, in hoeveel bouwlagen etc. **Na het haalbaarheidsonderzoek zijn naast de kwaliteitsuitgangspunten uit het IHP ook de berekende investeringskosten taakstellend.** Op basis hiervan wordt het krediet aangevraagd bij de gemeenteraad.

Vervolgens kan het project daadwerkelijk starten met de definitiefase en daarna de ontwerpfase. Het kan voorkomen dat op basis van investeringskostenramingen en/of aanbestedingen gedurende de realisatie van de opgave het taakstellend budget ontoereikend blijkt te zijn. In dit geval is het mogelijk om het benodigd budget te herijken en terug te gaan naar de gemeenteraad. Dit kan alleen wanneer duidelijk onderbouwd kan worden dat het taakstellend budget uit de haalbaarheidsstudie ontoereikend is om de taakstellende kwaliteitsuitgangspunten te realiseren.

6.6. CO2-reductie

Op basis van het voorkeursscenario van het IHP Houten blijkt onderstaande reductie van CO₂-emissies realiseerbaar. In 2030 is de streefwaarde 49% reductie in CO₂-uitstoot ten opzichte van de uitstoot van 1990. In Houten wordt deze doelstelling op basis van het voorkeursscenario niet gehaald (verwachte behaalde reductie: 47% ten opzichte van 55%). De doelstelling om in 2050 een reductie van 95% te bereiken zal op basis van de beoogde maatregelen ook niet haalbaar zijn (bereikte reductie 92% ten opzichte van 95%).

Bovenstaande conclusies dienen echter genuanceerd te worden. Gezien de klimaatdoelstelling uitgaan van referentiejaar 1990 en de gehanteerde gegevens uit 2022 komen zijn er diverse ontwikkelingen in de periode tussen 1990 en 2022 niet meegenomen in deze analyse. Gemeente Houten heeft in deze periode ca. 13 scholen ontwikkeld en vernieuwd. De verwachting is dat deze ontwikkelingen een positieve impact gehad hebben op de CO₂-uitstoot gemeten in 1990 en daardoor dus ook een positieve impact hebben op de berekende totale CO₂-reductie tot 2030 en 2050.

Figuur 7: Verwachte CO2-reductie.

7. Vervolg IHP

Bij de uitvoering van het IHP dient rekening gehouden te worden met een aantal processtappen en uitgangspunten.

7.1. Opstellen uitvoeringsprogramma en businesscases

Na vaststelling van het IHP starten gemeente en schoolbesturen met het opstellen van een uitvoeringsprogramma. Dit programma bestaat uit drie hoofdonderdelen:

1. Afspraken programmaniveau: het inrichten van een organisatie en het maken van procesafspraken voor de realisatie van het uitvoeringsprogramma (1^e termijn). Hierin worden onder andere de eisen aan de haalbaarheidsstudies vastgelegd, de methode van evaluatie en monitoring van projecten en de borging van kwaliteit en planning. Ook worden hierin afspraken gemaakt over de (financiële) uitgangspunten voor een haalbaarheidsstudie en het afgeven van kredieten door de gemeente. Ook kan er een uniforme wijze waarop gemeente en schoolbesturen samenwerken in de realisatie van projecten ontwikkeld worden. Daarbij worden gezamenlijke keuzes gemaakt over de mate van regie en autonomie van beide partijen, van initiatief- tot realisatiefase. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om het inbouwen van toets- en instemmingsmomenten voor de gemeente op het moment dat het schoolbestuur bouwheer is.
2. Afspraken projectniveau: er wordt een programmering gemaakt voor de volgorde van projecten. Denk aan beschikbare locaties, tijdelijke huisvesting en het bundelen van projecten op onderdelen zoals businesscases, Programma's van Eisen, techniek en/of aanbestedingen. Dit is een verdere uitwerking van paragraaf 6.4, overzicht investeringskosten schoolgebouwen.

Wanneer het uitvoeringsprogramma is vastgesteld kan worden gestart met de initiatieffase van projecten door haalbaarheidsonderzoeken uit te voeren. In de haalbaarheidsonderzoeken worden projecten geconcretiseerd en geactualiseerd. Dit is de fase voordat een project wordt opgestart. De haalbaarheidsonderzoeken hebben als doel om:

- Definitieve leerlingenaantallen per project te bepalen.
- Een definitieve keuze te maken tussen (ver)nieuwbouw of renovatie.

- Een businesscase inzichtelijk te krijgen met daarin de bekende investeringskosten en geïnventariseerde risico's inclusief een raming van locatiegebonden en project-specifieke kosten.
- De financiering van energieneutraliteit te concretiseren.
- Participatie en inspraak te organiseren voor doelgroepen als kinderopvang, maatschappelijke partners, leerlingen, docenten, ouders, bedrijven en omwonenden.
- Aandacht te besteden aan gebiedsontwikkeling en vergroening van de buitenruimten.
- De verantwoordelijkheid voor het bouwheerschap te bepalen.
- Een goed uitgangspunt te bieden om een Programma van Eisen op te starten.

Concreet dienen de volgende stappen te worden ondernomen naar aanleiding van het IHP:

- Opstellen van het uitvoeringsprogramma als benoemd in deze paragraaf, binnen de gemeente ook bekend als huisvestingsprogramma.
- Bespreken van stand van zaken rondom realisatie van het IHP in het OGGO.
- Opstarten initiatieffase projecten voorfase en periode 0-5 jaar.
- Opstarten definitiefase en Programma's van Eisen.
- Opstarten ontwerpfasen.
- Aanbesteding en realisatie.
- Exploitatie- of gebruiksfase.

7.2. Actielijst vervolg IHP

Op basis van het IHP dienen een aantal aspecten verder uitgewerkt en afgestemd te worden. Dat betreft:

- Verduurzaming / Binnenmilieu: uitgangspunten onderzoek.

7.3. Risicoparagraaf

Dit IHP is opgesteld onder de wet- en regelgeving zoals deze geldt op het moment van opstellen daarvan. Echter, wet- en regelgeving is onderhevig aan voortschrijdend inzicht; zo ook de wetgeving met betrekking tot het huisvestingsstelsel voor het funderend onderwijs in Nederland. Bij (substantiële) wijzigingen van bijvoorbeeld het genoemde stelsel, de Algemene Uitkeringen van het gemeentefonds, de wijze van bepalen van normbedragen, wijzigingen ten aanzien van Bouwbesluit, bouwkosten,

energieakkoorden of enig andere substantiële ontwikkeling, kan het nodig zijn om dit IHP (op onderdelen) aan te passen aan de dan geldende realiteit en mogelijkheden.

7.4. Richting geven aan duurzaamheid en binnenklimaat

Door vaststelling van het IHP krijgen schoolbesturen zicht op de vervangingstermijnen van hun gebouwen. Dit stelt schoolbesturen in staat om vanuit hun verantwoordelijkheid voor onderhoud en exploitatie te investeren in duurzaamheid en het binnenklimaat. Daarbij kan met name worden ingezet op duurzaamheidsmaatregelen waarbij de terugverdiensdijden de vervangingstermijn niet overschrijden. Zo gaan investeringen in duurzaamheid niet ten koste van middelen voor onderwijs. Ook kunnen schoolbesturen het binnenklimaat verbeteren. De tussentijdse verduurzaming en verbetering van schoolgebouwen is daarmee een verantwoordelijkheid van de schoolbesturen, dit kan worden verwerkt in de meerjarenonderhoudsplanung van de gebouwen. Voor onderzoek en aanpassing van het binnenmilieu heeft de gemeente formeel geen zorgplicht. Gemeente kiest ervoor een reservering op te nemen voor het uitvoeren van nadere onderzoeken ten behoeve van het binnenmilieu in een aantal gebouwen.

Bijlage I: Wettelijke en beleidskaders

Dit hoofdstuk gaat in op de beleidskaders die gelden voor het IHP: de wettelijke taak van gemeente en schoolbesturen op het gebied van onderwijshuisvesting en relevante ontwikkelingen.

Zorgplicht

Gemeenten hebben op het gebied van onderwijshuisvesting de zogeheten zorgplicht. De onderwijswetgeving stelt dat een gemeente dient te voorzien in voldoende en adequate huisvesting voor het primair onderwijs (PO), (voortgezet) speciaal onderwijs ((V)SO) en voortgezet onderwijs (VO). De voorzieningen in de huisvesting waarvoor de gemeente verantwoordelijk is zijn vastgelegd in de wetgeving. Daarbij gaat het onder andere om (vervangende) nieuwbouw, uitbreiding en herstel van constructiefouten. Het onderhoud (binnen- en buitenkant) en de exploitatie van schoolgebouwen is de verantwoordelijkheid van de schoolbesturen. Renovatie is (vooralsnog) niet wettelijk geregeld. Hetzelfde geldt voor vernieuwbouw.

Verordening Voorzieningen Huisvesting Onderwijs

De uitvoering van de zorgplicht wordt geregeld via een juridisch instrument, de verordening. Op grond van de Gemeentewet (artikel 149), de Wet op het primair onderwijs (artikel 102), de Wet op de expertisecentra (artikel 100) en de Wet op het voortgezet onderwijs (artikel 76) is de gemeenteraad verplicht bij verordening een regeling vast te stellen. De verordening bevat de basis van het onderwijshuisvestingsbeleid en regelt uitgangspunten voor onder andere de voorzieningen die schoolbesturen jaarlijks kunnen aanvragen bij een gemeente, criteria voor het toetsen van deze aanvragen en procedurele afspraken.

Eigendom

Schoolbesturen hebben het (juridisch) eigendom van een schoolgebouw met de daarbij behorende ondergrond. Dit houdt in dat een schoolbestuur als eigenaar van een schoolgebouw en ondergrond juridisch aansprakelijk is. Wanneer een schoolbestuur geen gebruik meer maakt van het gebouw valt het gebouw om niet terug in het juridisch eigendom van de gemeente. De reden hiervoor is dat de gemeente het gebouw en de ondergrond heeft bekostigd. De gemeente heeft dus het economisch claimrecht. Schoolbesturen kunnen vanwege hun positie een gedeelte van het gebouw in

medegebruik (voor andere culturele, maatschappelijke of recreatieve doeleinden) geven aan instellingen die uit de openbare kas worden bekostigd met een ideëel doel. Verhuren is mogelijk als de gemeente daar, met inachtneming van de verordening, voorafgaand toestemming voor geeft.

Kinderopvang

Op 1 januari 2018 is de Wet harmonisatie kinderopvang en peuterspeelzaalwerk in werking getreden. Daarbij zijn kinderopvang en peuterspeelzalen geharmoniseerd, waardoor men tegenwoordig spreekt van peuteropvang. Voor de peuteropvang is daarbij een landelijk kwaliteitskader ingevoerd dat grotendeels gelijk is aan de kinderopvang. De GGD is aangesteld als toezichthouder op de kwaliteit voor zowel de kinderopvang als peuterspeelzalen. Daarnaast is er met de invoering van de Wet OKE voor gemeenten een verplichting gekomen om voldoende aanbod vroeg- en voorschoolse educatie (VVE) te realiseren, waarbij de financiële drempels voor ouders van doelgroepkinderen zo laag mogelijk moeten zijn.

Huidig stelsel

De huidige rolverdeling (waarbij gemeenten verantwoordelijk zijn voor nieuwbouw en schoolbesturen verantwoordelijk zijn voor onderhoud, aanpassing en exploitatie) vertoont tekortkomingen. Het stelsel biedt beide partijen theoretisch de mogelijkheid om de eigen uitgaven te beperken. Gemeenten kunnen eigen uitgaven beperken door relatief goedkope gebouwen neer te zetten, met als gevolg hoge onderhouds- en exploitatiekosten. Schoolbesturen kunnen de eigen uitgaven beperken door weinig te investeren in onderhoud en eerder nieuwbouw aan te vragen bij de gemeente. Daarbij komt dat een aantal zaken, zoals bekostiging als gevolg van aangescherpte eisen in het Bouwbesluit en maatschappelijk wenselijke voorzieningen waaronder op het gebied van duurzaamheid, en de voorziening renovatie/vernieuwbouw niet geregeld zijn.

Wetsvoorstel stelselwijziging

Op 15 december 2016 hebben de PO-raad, de VO-raad en de VNG een gezamenlijk voorstel gestuurd aan toenmalig staatssecretaris Sander Dekker om de tekortkomingen in het huidige stelsel voor onderwijshuisvesting op te lossen. Het uitgangspunt van dit voorstel is dat gemeenten en schoolbesturen een gezamenlijke verantwoordelijkheid hebben voor de (kwaliteit van de) huisvesting van scholen. Op 9 mei 2018 is het verder uitgewerkte voorstel gepubliceerd door PO-raad, VO-raad en VNG. Inmiddels is het

voorstel ook formeel door de VNG goedgekeurd. Het voorstel is in 2018 formeel aan de minister aangeboden.

Het voorstel pleit voor aanpassing van het stelsel om een aantal van de geconstateerde tekortkomingen op te heffen. Daarbij worden de nadelen van de scheiding van de financiële middelen zoveel mogelijk opgeheven. Gemeenten en schoolbesturen komen in een meer gelijkwaardige positie ten opzichte van elkaar. Belangrijke elementen uit het voorstel zijn:

- De in de wet beschreven jaarcyclus voor aanvragen onderwijshuisvesting wordt vervangen door een langere periode, waarin gemeenten na overleg met betrokken schoolbesturen het huisvestingsbeleid en het investeringsprogramma voor een periode van 4 jaar vastleggen in een meerjarenprogramma (IHP), met een doorkijk tot ten minste het 16^e jaar.
- De mogelijkheid om renovatie als volwaardig alternatief voor vervangende nieuwbouw in te kunnen zetten. Renovatie moet worden opgenomen als voorziening in de wet. Renovatie dient daarbij te leiden tot een startsituatie (of startconditie) die in functioneel en kwalitatief opzicht gelijkwaardig is aan nieuwbouw en gericht is op levensduurverlenging van ten minste 25 jaar.
- Het investeringsverbod voor het PO en (V)SO wordt zodanig aangepast dat het overeenkomt met de betreffende bepalingen uit de Wet op het voortgezet onderwijs. PO- en (V)SO-besturen krijgen daarmee de mogelijkheid om in huisvesting te investeren.
- De concretisering van het Huisvestingsvoorstel van de sectorraden en de VNG gaat uit van het handhaven van de huidige financieringsstromen. Aanvullend kan de versoepeling van het investeringsverbod leiden tot een gezamenlijke financiering die de kwaliteit van onderwijshuisvesting kan vergroten dan wel het moment van investeren kan vervroegen.

Vooruitlopend op de kaders van de vigerende wetgeving streeft de gemeente Houten ernaar mee te gaan met deze ontwikkeling.

Ontwikkeling klimaatakkoord

In het klimaatakkoord is vastgelegd dat de PO-raad en de VO-raad sectorale routekaarten, behorende bij de klimaatopgave, dienen door te rekenen naar een CO₂-arme gebouwenvoorraad. HEVO heeft deze doorrekening uitgevoerd. Deze

doorrekening richt zich enerzijds op de effectiviteit van mogelijke scenario's op de totale reductie van gebouwgebonden CO₂-productie en anderzijds op de kosteneffectiviteit van de verschillende maatregelen die op de gebouwenvoorraad kunnen worden toegepast.

Op het gebied van de te behalen doelstellingen is de opdracht aan de sectoren om:

- Te komen tot een gebouwgebonden CO₂-reductie van 49% in 2030 ten opzichte van de situatie in 1990.
- Te komen tot een gebouwgebonden CO₂-reductie van 95% in 2050 ten opzichte van de situatie in 1990.

Naast de doelstellingen op het gebied van CO₂-reductie, hebben de beide sectorraden daaraan toegevoegd dat een duurzaam schoolgebouw een schoolgebouw is dat optimaal ten dienste staat van het onderwijs dat erin aangeboden wordt. Een goed binnenklimaat resulteert in een hoger leerrendement en minder ziekteverzuim. Een schoolgebouw is daarmee niet alleen duurzaam voor wat betreft de CO₂-uitstoot of het energieverbruik; het is een gebouw dat aansluit bij de onderwijskundige visie van de school, past bij het aantal leerlingen en toekomstbestendig is bij veranderingen.

De doelstellingen zijn als volgt:

Doelstelling	Referentiejaar 1990
CO ₂ -reductie 2030	49,0%
CO ₂ -productie 2030	51,0%
CO ₂ -reductie 2050	95,0%
CO ₂ -productie 2050	5,0%

Bijlage II: Energieprestaties

Onderstaand de verschillende definities van energieprestaties van gebouwen:

BENG (bijna energieneutraal gebouw)

Bij een BENG-gebouw worden gebouwgebonden energieverbruik en energieopwekking met elkaar vergeleken. Een BENG-gebouw kent een hoger energieverbruik in verhouding tot de energieopwekking. Door de toepassing van de norm NTA8800 wordt getoetst of het gebouw voldoet aan wetgeving voor BENG, die vanaf 1 januari 2021 wettelijk verplicht is.

ENG (energieneutraal gebouw)

Het gebouw heeft een EPC volgens NEN 7120 van nul. Alleen het gebouwgebonden energieverbruik op jaarbasis telt mee en is nul⁸.

NOM (Nul op de Meter)

Om een NOM-gebouw te realiseren moet er naast de energie die benodigd is voor de gebouwgebonden installaties ook gekeken worden naar het algemeen energieverbruik door de gebruikers. Bij een NOM-gebouw zijn het totale energieverbruik en energieopwekking in balans. Door verschillen in de kosten voor inkoop van energie en vergoeding voor teruglevering aan het net kent een NOM-gebouw alsnog kosten voor energie.

Klimaatneutraal

Klimaatneutraal wil zeggen dat bepaalde activiteiten (al dan niet binnen een bepaald gebied of op een bepaalde plek) geen positief of negatief effect hebben op het klimaat. Het begrip 'klimaatneutraal' wordt vooral gebruikt om aan te geven dat bepaalde activiteiten geen negatief effect hebben op het klimaat, waarmee men wil zeggen: geen emissie van CO₂ en andere broeikasgassen⁹.

⁸ <https://www.rvo.nl/onderwerpen/duurzaam-ondernemen/gebouwen/wetten-en-regels/algemene-begrippen>

⁹ <https://www.rvo.nl/onderwerpen/duurzaam-ondernemen/gebouwen/wetten-en-regels/algemene-begrippen>

Bijlage III: Kwaliteitsadvies Frisse Scholen

Frise Scholen - versie mei 2021	Advies	verklaring keuze
Energie		
Energieprestatie	Klasse B met ENG	vanuit klimaatdoelstelling / CO ₂
Lucht		
Luchtverversing	Klasse B	let op bij locatiekeuze nieuwbouw
Spuiventilatie	Klasse B	
Ruimtevolume	Klasse B	
Kwaliteit van de toevoerlucht	Klasse B	
Fijnstof	Klasse B	
Emissies van materialen	Klasse B=A	indien er sprake is van schadelijke uitstoot van de apparatuur zie ook rapport 'Naar een schone school' van VSR&OSB
Emissies van apparatuur	Klasse A	
Schoonmaakbaarheid	Klasse C=B=A	
Tabaksrook	Klasse C=B=A	bij PO kan aandacht voor jongste kinderen wenselijk zijn
Toiletten	Klasse C	
Legionella	Klasse C=B=A	
Temperatuur		
Operatieve temperatuur winter	Klasse B	
Operatieve temperatuur zomer	Klasse B	
Individuele beïnvloeding	Klasse C=B	
Ventilatieve koeling	Bouwbesluit	
Tocht	Klasse C	
Lokaal thermisch discomfort	Klasse C	
Licht		
Kunstlicht	Klasse B + 400 lux	schakeling obv aanwezigheid & daglichtregeling
Daglicht	Klasse C	
Helderheidsvering	Klasse B	
Individuele beïnvloeding	Klasse C	
Geluid		
Geluidswering van de gevel	Klasse C=B	bij grenzend aan spoor of hoofdontsluitingsweg, Klasse A
Installatiegeluid	Klasse C	
Ruimteakoestiek	Klasse C met 0,7s	bij lokalen onderling geldt eis Klasse A
Luchtgeluidisolatie	Klasse C=B	
Contactgeluidisolatie	Klasse C=B	
Kwaliteitsborging		
Energie	Klasse C	
Lucht	Klasse C=B	
Temperatuur	Klasse C=B	
Licht	Klasse C=B=A	
Geluid	Klasse C=B=A	

Colofon

Uitgave: HEVO B.V.
Datum: 3 mei 2024

